

המציפה

עתו שבועי

לכל עניני החיים. לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים

..... יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה:

באוסטריה-אונגריה:	
לשנה	6 כתרין
לחצי שנה	3
לרבע	1.50

כאשכנז:

לשנה	6 כתרין
ביתר הארצות:	
לשנה 8 כתרין	— 8.50 פראנק.

הארסה לבית המערכת ולארכיון: „Hamicpe“ ul. Św. Sebastjana 32, Kraków.

מחיר מורעות או הזכרות לנפטרים לפי גרל השטח.

כרכת כ"ט חצי הכתר. בראש הגליון שני כתרין.

גליון בודד 2! הטר.

מכתבים בלתי חפשים לא יתקבלו. כ"י, שלא נרפס, לא יושב לבעליו. המשנה מקומו עליו להודיענו מיר לא רק שם מקומו החדש, כי גם שם מקומו הקודם.

מחיר שנוי אדרסה חצי הכתר.

Kraków, 31 Marca 1905.

גליון יג

כ"ד אדר שני תרס"ה.

רש"י מיט נקודות, רש"י איבערזעצט אין ערקלערט אוי ריין יודיש צו בעקאממען אין אררע בוכהאנדלונגען.

צענטראל-פערקויף בייא Simon Neuman, Bnchhandlung in Tarnow

Buchdrucker & Verläger A. L. Matz, Wilna, Portowaja 3.

חומש "בית יהודה"

לארגנטטינה ולנקודות שהורות אחרות, שנרמה לו, כי שם אפשר לבנות מדינה כ"ר שעה.

ואת המצב המנוהך-המעצוב היה נרמת אתה אדוני לכרך או בעזרת אחרים. אך שים נא לבך, כי מלכדנו עומדים על ההר הגועש עוד אחרים, המכורים כמונו, כי רע המצב. אקרא נא בשם מפלגה אחת, אשר לא תאבה אדוני להמנות בקרבה, היא מפלגת המתבוללים, המרגישה לא פחות ממך את צרות אחיה, והמפלגה הזאת אינה מאמינה, כי אפשר לנו בזמן מן הזמנים להגיע לאיזה מקום מנוחה ולמען הצילנו מן האש האוכלה הם דורשים ממנו, כי נאבד כגוים ונפטר כאופן הזה ממצבנו המסוכן. גם למפלגה הזאת מטרה ברורה והיא הושבת אותנו לאויבים, כמו שאנחנו רואים בדם את קמינו ונלהם בהם. הבשביל שעמדנו עמהם יחד על ההר הבווער ושנינו הכרנו, כי אין לעמד כה — אנחנו והם נחשבים למפלגה אחת? ואיך תהשוב אדוני, כי אנחנו עמך מפלגה אחת? מפלגת המתבוללים אינה מאמינה בתהיתנו, היא מבקשה תהכלות לבלותנו במהרה ואתה ומפלגתך הטרי-טוריאליים אינכם מאמינים, כי נגיע לארצנו ותבקשו ארצות אחרות, להוליך שמה את העם. התמצאו ארץ? ואם תמצאו, הילך העם אהריכם? זאת היא שאלה אחרת. חשוב לנו רק לדעת, כי אתם תבקשו דרכים אחרים ומטרות אחרות ואיך תתהשבו איפא לאנשי מפלגתנו? הן המתבוללים ישרי לב מבם, שעזו להם לבאר את הפצם, ואולם אתם, מאין לכם כה ועזו, ליסד מפלגה מיוחדת בישראל, הנכם מתבססים בטליתנו וכאשר נקרא את המסוה מעל פניכם תראו לנו פנים נועמים.

אם תופר עצת אוגנדה — אתה אומר — לא יחדל המצב להיות מעצוב ורבים יראו כזה הצלה מן הציונות. את עיני מי תנקר, אדוני! היסוד יסודו מתנבדי אוגנדה את הציונות הארץ-ישראלית על צרת העם? אדרבה: הלא אנחנו אומרים, כי יען רבו הצרות, יען מיליוני אהינו במצוקה גדולה לא נוכל ליסד מושבות ככל הכא לידנו ולעשות קין לצרות כ"ר שעה. אנו נתפזין להטיב פה מעט מצבנו, למען נוכל לסבול ויהי לנו כה לבא אל המקום, אשר שם נבנה לנו בית נאמן. אך אתם תשענו על צרות העם, כי כל אשר יגרע מצבו תגדל תקותכם, כי ימשך אהריכם. כה הדמיון של הרעבים מכשר להאמין בהכחחותיכם, כי קרובה ישועה לבא, כי אין רעכים מכשרים להעמיק במהשבה ולתת לעצמם חשבון מרגשותיהם. כי אין אנו נשענים על מצוקת העם תוכיה למדי

אנגליא ואיש לא שאלת ואף להרצל נודע הרבר יום אחד לפני הקנגרס?

ראה אדוני, כי מלחמת אחים פריץ בתוכנו, כי ההסתדרות היחידה עומדת להבקע בעבורך ולנחמנו תספר לנו, כי ככל תנועה ישנם „זרמים סותרים זה את זה“. למה אדוני תשתמש במבטא „בכל? הפש נא בדברי ימי עולם והראנו עכ"פ תנועה אחת, אשר בה נמצאו זרמים סותרים זה את זה, דעות שונות ודרכים שונות? ישנן אף פלג חברת, אבל זרמים סותרים זה את זה לא יוכלו להיות בתנועה אחת. אם יזרום זרם אחד מזה ואחד מזה הן לא יוכלו שניהם להיות לנהר אחד. לכל מפלגה, לכל תנועה רק מטרה אחת, אשר אליה תקלע ולכל הזרמים הקטנים והגדולים, שכמפלגה אחת, רק דרך אחד. הן גם לפני הקנגרס הששי היו כתנועות זרמים שונים, אבל לכלם היה הפין אחד: לעשות את ארץ ישראל למדינה יהודית ואת היהודים היהודים לעם אחד. עבודות שונות היו לאנשים שונים ואף אם אמנם קרה, שהאחד כבר בתועלת עבודת הכרו — לא ראה איש מהם שונא בכרו, כי התכלית היתה רק אחת. לא בן עתה, היום באמת ישנם בקרבנו זרמים סותרים זה את זה, זרמים הנוהלים לא בדרך אחד, כי אם בדרכים, אשר לעולם לא יתקרבו זה לזה אלא אדרבה יהיו הולכים ומתרחקים זה מזה.

את מצבנו נכין בשימונו את המהרה הזה לנגד עינינו: כלנו עומדים על הר געש זורק אש להבות. כפעם בפעם נזרקת לבת אש עלינו ושורפה אלפים מקרבנו, עושה הרובן בנו. כלנו נכיר כי על ההר הגועש הזה לא נוכל עוד לעמד, אם לא נאבה שתאכל האש האכזרית את כלנו, מכרהים אנו לרדת, והשאלה היא אנה ננוס לעזרה? עד הקנגרס האחרון לא היתה כלל השאלה „אנה?״ לכלנו היתה דעה אחת, כי המקום, אשר עלינו לשאוף שמה, היא ארץ ישראל. הלוקי דעות היו לנו רק על אודות האמצעים, אשר נשתמש בהם, להגיע שמה. אז היינו באמת מפלגה אחת, שידעה מה היא רוצה. עתה אחרת היתה. עודנו עומדים על ההר הממלה בנו ובעת שהאחד מראה באצבעו לארץ ישראל, מראה השני לאוגנדה והשלישי עומד ופושט שתי ידיו, האחת לא"י והשנית לאוגנדה והרכיעי מחביא את יד-א"י בחיקו, כי מפני א"י מפני „המדינה המתה עם באשי-כוזוקית“ הוא ירא יותר מאשר מפני האש המתלקחת סביב, ואת ידו השנית הוא הולך ומעביר מאוגנדה לקנגו, לקנדא,

אל קוראינו הנכבדים.

הגליון הזה הוא האחרון רבע השנה. נבכש מאת קוראינו. לשרוח במשך השבוע הזה את המחיר להבא. למנוע את הפסקת המשורות. מאת המכירים את ערך פעולתנו ואת צרך „המצפה“ בארץ הזאת נבכש. כי יואירו להשתדרר להמציא לנו הותמים ומודעות כל אחד במקומו. למען נוכר עמוד. גם הותמינו בערים הגדולות יואירו לשרוח כסף החתימה ע"י הפאסט. כי רא יסע עתה איש לבנות.

מכתב גלוי למר גרינברג.

אדוני! תנה לי רשות לענותך על „מכתבך הגלוי“ אל הועד הפועל הציוני, שבו התבוננת לבלנו, אני נותב בשמי, אבל אכתיחך, שרבים היו רוצים להתום על מכתבי.

לדעתך, אדוני, אך עתה בא הרגע, לדון על אדות אוגנדה, יען כבר תרו התרים את הארץ. לכן אישאלך, הככה המנהג גם במפלגות אחרות, לעסוק בהצעה בפועל בטרם דנו עליה כאופן למודי. גם אתה יודע כמוני, כי החקירה הלמודית קודמת למעשה ומרוע חשבת, כי רק עתה העת לחקור את הצעת אוגנדה באופן למודי? ומה עשית אדוני אלו באנו בלנו אחרי החקירה לידו מסקנא, כי אין לציונים להתעסק בדבר אוגנדה? ואז הלא היתה לכטלה עבודת התורים, ששלחת בעמל רב כל כך. מדוע לא יצאת במכתבך הגלוי לפני הקנגרס הששי? האין זאת אולי מפני שכבר מונה בחיקך איזה „כתב-מדיני“ חדש, אשר תהפזין להבעיתנו בו בקנגרס השביעי? האין עושה, אדוני, עתה מה שעשית לפני הקנגרס הששי, אשר אז היו לך דין ודברים בשם הכאנגק הלאמי עם ממשלת

(*) גרינברג הוא הציוני הנודע באנגליא בהתלהבותו למדינה באפריקה המזרחית, שכמשלת אנגליא רוצה לתת ליהודים ליסד שם מדינה יהודית ועל פי השתדלותו הציעה אותה הרצל ו"ל פתאם לפני הקנגרס הששי ויגרום מכובד רוב במתנה הציונים. הוא אבי הטריטוריאליסטים. גרינברג הרפס עתה מכתב גלוי בעתונים אחרים להגין על דעתו מפני המתרעמים עליו. (המערכת).

ההלטתנו בקנגרם הרביעי, כי על הציונים לעמל, להטיב מצב העם באשר הוא שם.
דרך אנב הרשני נא אדוני לשאלך, אם באמת אתה רוצה בטובת בני עמך, מדוע לא עשית מאומה, להטיב מצבם במורה לנרון, להקים בית-ספר יהודי לאמי, בית מיוחד לציונים, כמו שיש לסוציאליסטים היהודים שם, בית עבודה לגולים, לכל יפלו בידי בעלי השלטר הפושטים עורם מעליהם? אם על העם אתה חס בדבר אונגדה הלא עבודה כזו הועילה לו יותר מן האקספדיציה לאפריקה להבל ולריק.

הביטה וראה באיזה מצב מנוחך ומעציב אתה עתה! הנך — אמנם בלי רצונך — סוכן אנגליא, בא-כה המפלגה האנגלית, הרוצה לסגור שערי אנגליא בפני גולי היהודים. הן גלוי עתה, כי ממשלת אנגליא הראתה אותנו בידה האחת על אונגדה, למען תנעול בעדנו בידה השנית את אנגליא. האיך מרגיש את הרפתנו, בבנותנו קן לחלק מעמנו על חרבן חלק אחר, שסוגרים בעדם את אנגליא? הכבר בטוח אתה כמו בהשבון הנדסי, כי אלה שילכו לאונגדה השממה רבים לכל הפחות כאלה שיסגרו בעדם את אנגליא הברוכה?
(סוף יבא)

ד"ר יחזקאל זוארס מאנגן.
עורך ה"ירושע צוקונפט".

ענינים מדינים.

המצב באונגריא. בשעה שאנו כותבים את המורים האלה יש תקוה, שיבא בקרוב קץ למבוכה באונגריא, הקיסר נוכח, כי ביד חזקה אי אפשר בזמן הזה להעביר עם היודע את כחו מדעתו, אחרי שקרא המושל עוד את אביר הלברלים קולומן סעיל, שהיה ראש המניסטרוים עד לפני שנה וישמע מפיו, כי גם הלברלים אינם מסכימים להקים מניסטרוים מחוץ למפלגות הרוב ונגדן ואחרי שגם כל הפקידים הגבוהים העומדים מחוץ למפלגות המדיניות לא אבו לקבל על עצמם משרות מניסטרוים שלא מדעת הרוב בפרלמנט, התעשת המושל ויחלט לעשות במקצת את רצון קנאי המאדיארים; באיזו מדה לא נודע עוד, אבל יש תקוה, שיבא הסכסוך לידי פשר והגראף אנדראשי, העומד בין הלברלים ובין מפלגות הקנאים יעמד בראש המניסטרוים. כל הריב היה איפא לריק, האפוזיציא גברה וצבא אונגריא יפרד מצבא אוסטריא וגבול אונגריא יסגר בפני סחורת אוסטריא.

המרידה ברוסיא. במנוחה ובידיעה המטרה מוסיפים המורדים הנסתרים, לבער כל לוחץ ואכזר מן הארץ. אחרי הנסיך הגדול סרגאי נפל הגורל על שר הפוליציא בווארשא נאלק ען. בפראגא, פרוז ווארשא, השלכה בומבה אל בית הפוליציא וכאשר הלך שמה נאלקען בעגלה, לראות את המחזה, השליך איש בומבה תחת עגלתו. נאלקען לא הומת, אבל נפצע פצעים קשים והוא סובל יסורים מרים ממות. גם אנשים אחרים נפצעו. פקיד הפוליציא תפש את הרוצח, אך הוא נמלט מידו, אז רדף אחריו שוטר ויתחפך הרוצח ויהרוג את השוטר וימלט על נפשו ואיננו. — ביאלטא בחצי האי קרים פרצה מרידה גמורה. הבתים נשרפים, בתי המסחר נבויים, כמוכן היהודים בראש הנזקים, הפוליציא והצבא אינם רוצים ואינם יכולים להושיע. והתקוממות האכרים מתפשמת בפלכים רבים והיא ערוכה נגד בעלי האחוזה הגדולות ונגד הממשלה. — בקומנא בפולן שבתי האכרים ובמהרה התפשרו עם בעלי האחוזה. כאשר נודע לפוליציא, כי המון אכרים נקהלים בשדה, קמו עליהם אנשי הצבא ויורו בהם בלי סבה. כארבעים איש נפלו ותשעה מהם מתו, בהלוית החללים ביחד הלבו כל אנשי העיר בלי יוצא מהבלל, היהודים סגרו את החנויות וילבו אחרי הארון ויהו לפולנים אבל לאמי.

קיסר אשכנז במאראקא. כיום ו' שבוע זה, 31 במאָרץ, יבא ויולהלם קיסר אשכנז וכל חבל דיפלומטיו עמו לחוף מאראקא, לעיר מאנזשה, לבקר את "חברו" עבדאל-עזיז קיסר ושלמן מאראקא, הבקור הזה הוא בקור של דמונסטראציא. גיל הוא קיסר אשכנז בדמונסטראציות פוליטיות כאלה. לענין זה הוא עדיין כסמודנט מן ה"בורשנשאפט". כיום 4 באפריל תכלה שנה לכריתת הברית בין צרפת ואנגליא, אשר על פיה נתנה ארץ מצרים לאנגליא לאחוזת עולם ומאראקא לצרפת. אמנם מאראקא עוד לא נכבשה, בעוד מצרים עומדת תחת יד אנגליא זה כ"ג שנה. אבל הצרפתים כבר חשבו את מאראקא כמושבה צרפתית, אשר מושלה השלמן אינו רשאי להרים ידו ורגלו בלי רשות ממשלת צרפת, כמו למשל הבאי מושל טוניס. כבר עשו הצרפתים במאראקא באדם העושה בתוך שלו ויושבי מאראקא כמעט שהסכימו במצב הזה וביוחד שמחו אהינו היהודים, שצרפת תגין עליהם מפני צורריהם, והנה שמן! לקיסר אשכנז, אשר מאז נטרדה רוסיא במורה הרחוק הוא חושב עצמו כמין מושל בכיפה, הרה דבר הברית, שכרתו אנגליא וצרפת ואת פיו לא שאלו, והוא מבקר עתה את שלמן מאראקא בתור "חברו", קיסר ומושל, להראות לכל העמים, כי הוא אינו מסכים לכבוש מאראקא ע"י צרפת ולעשות השלמן עבד לצרפת, בעיניו השלמן

עדיין קיסר ברשות עצמו ולא יתן לשום ממלכה לנגוע בכבודו ולרשת את ארצו. אבל לא רק סבה מדינית בדבר, כי אם גם סבה סוציאלית-מסחרית. כאשר התפתחה חרשת אשכנז ותשלח מרכלתה למרחוק, בנה לו מסחר אשכנז בית נאמן גם במאראקא ובאשר נמסרה מאראקא ביד צרפת היתה סכנה צפויה מזה למסחר אשכנז, כי אין ספק שבקרוב היתה צרפת עושה את מסחר מאראקא כמונופול לעצמה וקוצבת מכס לסחורות עמים אחרים, כמו שעשתה בטוניס, שגם עליה פרשה צרפת בתחלה רק חסותה ועתה היא נחלת צרפת לבדה. גם לזה התכוון קיסר אשכנז, להוציא בלעה מפיה ולחזק את ממלכת השלמן ואת חרות ארצו, לכל הגע בה יר צרפת. המבוכה בצרפת גדולה והאשכנזים שוחקים ולועגים למשבתם של הצרפתים, כי עשה מלכם קו בחשבונם ויפר מחשבתם. **אוסטריא באבסיניא.** גם ממשלת אוסטריא ידעה להשתמש במרת רוסיא ולהרויח בה—באפריקה. זה כמה שנים מתנכלת ממשלת רוסיא, למשוך אליה את לב מענעליק קיסר אבסיניא, לפרוש מצורתה במדינת אפריקה זו ולאשרה בחסותה. כבר נחשבה אבסיניא למדינה עומדת תחת השפעת רוסיא וכבר עשו כהני רוסיא תכונות רבות, להביא שמה את פסיליהם ואת עצביהם ולהדיח את יושבי הארץ להשתחוות להם, תחת אשר לאבסיניא אמונה נוצרית קדומה, בלי עצבים ופסילים ודתם דומה הרבה לדת היהודית, כמו שהיתה באמת הדת הנוצרית הקדמונה. גם את השבת ואת המילה ישמרו. עתה שלח הקיסר פראנץ יוסף מלאכים ומנחה לקיסר אבסיניא ויברות עמו ברית-מסחר וחרות אבסיניא שבה לקדמותה וחרשה אוסטריא תרויח מזה. — גם בחצר השלמן המורקי גדלה עתה השפעת אוסטריא, גם לקונסנטנינופל שלח קיסר אוסטריא מלאכים, שהתקבלו מאת השלמן ברכ חבה והדר, והחשד, שחשדו המורקים את אוסטריא, כי הוא חושבת לרשת את מקרו, חלף.

התקוממות בכפתור (קרעטא). אחרי המרידה שמרדו יושבי האי כפרור (יונים) בארונתם השלמן המורקי ואחרי המרחמה, שפרצה בגלל זאת בין ארץ יון ובין מורקיא, שגמרה במפלת יון, עשו הממשלות האדירות פשר בין יון ובין מורקיא, שהאי כפתור לא יתחבר לממלכת יון, אבל יעמד למראית עין תחת ממשלת השלמן וגיארנג בן מלך יון ימשול בו ממשלה מיוחדת בתור מדינה עומדת ברשות עצמה, וחיל ארבע ממלכות עומד שם, לשמור את הסדרים. כונת הפשר היתה, לעשות מצב של מעבר במרם יהתכר האי לממלכת יון. עתה מצאו יושבי האי, שבא העת לעשות קץ למצב המעבר ולספח את ארצם בממלכת יון, ויקהילו את העם ויקראו תגר על המצב, כי

ושערות ארוכות שחורות כזפת על חצי ראשו השני וגם הפאה הימנית איננה. הה לשכר! אנחנו הילדים והמבשלת השמענו קול שחוק גדול וגם אבי ואמי ואף העשיל בעצמו לא יכלו להתאפק משחוק. אחרי בן חלף השחוק מפניהם והחתיו נראו פנים נועמים ונרעשים. ואכי, שהבין, כי איזה דבר יצוק במעשה שמן זה, גער בנו הצוחקים ויוציאנו מן החדר והדלת סגר אחרינו ויחקר וידרש מפי העשיל על העובדה. את הנעשה אין להשיב ענה כיום טוב, — אמר אבי — עצה נתוצה עתה, איך תוכל לצאת החוצה כחג. אבל שניהם לא מצאו כל החבלה, כי גם בחבשו לחיו במטפת, חסריר זאת דק את חסרון הפאה, אבל לא את הגנבת בחצי ראשו, אשר תראה מתחת בובעו מאחוריו. על בן החליפו, שלא יצא העשיל בשני הימים הראשונים של פסח כלל מפתח הבית ובין כה ישתדל אבי אצל הרופא, לגלח לו כמוציא יו"ט הראשון את הצי הראש ואח"כ יחבוש צדעיו במטפת ולא יסירנה עד אשר תצמח הפאה החסרה כמדה הגונה. אחרי עמל רב והפצרות המה אבי את לב הרופא, לגלח את העשיל כמוציא יו"ט הראשון; במובן לא בלי התרה מיוחדת מאת הרב, שעבד עבודה קשה בכל יום השני של פסח, לבקש איזה צד הותר בספרי הפוסקים ושו"ת, לגלח הצי הראש בחולו של מועד,

פיריטון.

גלב וריש-דוכנא.
(זכרונות מימי נעורי.)
(המשך.)
ד.

בהלום רעם עמד העשיל כרחוב, נדהם ונבהל, אובד עצות, ולא ירע אנה לפנות, כי רחוק היה הדרך אל בית המלמד, אשר שם גר. וכל הדרך מלא אנשים ונערים, ההולכים לבחי התפלה. אבל מיד התאושש ובטרם התקבצו כל הילדים סביבו גם מן הרחוב ויעל אל בית אבי, הקרוב לבית הרופא. כבאו נבנם אל המבשלת ויהן קולו בבכי ומטפתו על פניו ויגד לה, כי כאב-שנים חזק לו ומבית הרופא הוא בא, שעקר לו שתי שנים והבאב לא סר. ויבקש מאת המבשלת, כי תתן לו מטפת גדולה וספל מים, כי יחבוש ראשו, אולי תועיל לו התחבשה, ויבך ויהמה: אוי, אבוי, שני! אוי על חגי הנשבת! הנערה נתנה לו את אשר דרש ומאין לה פנאי, לא שמה פניה אליו והוא רחץ ראשו ממי הבורית ויחבשהו במטפת וישכב על

המטה ויהכס בשמיכה עד מעל לראשו ולא חדל מבכות ומילל. כשמוע אמי את קול הנער ההומה, נגשה אליו בחמלה (אנחנו הגברים היינו בביהכ"נ) ותדבר על לבו ותבקשהו לחשות, ובראותה, כי אינו עונה אותה, עזבתהו, אך הביעה דאגתה אל המבשלת: איך יוכל זה לאכל היום בנית מצה שמורה דאורייתא והמצה השמורה גסה וקשה כל כך, איך ילעום בשנים כואבות? אפס בהיות לבעלת הבית דאגות אחרות מכאב שני העשיל, סרה ממנו ותשב לחדר האכל.

כשוב אבי הביתה ספרה לו אמי, כי העשיל מתפרפר כנחש מכאב שנים וגונת ומילל עד שאין לסבול, חמלת אלקים עליו. אבי ידע תרופות שונות לכאב שנים, על בן לקח נר בידו וילך לחדר הבשול ואנחנו בלנו אחריו. אבי רצה לגלות את השמיכה ולראות מה מראה השן הבואבת. אך העשיל אחז בכב בשתי ידיו את השמיכה ולא נתן לגלותה. אבי גלה כחוק יד את השמיכה וינער בנער, המשתולל בילד: הלא תבוש העשיל להיות בבה מוג-לב ולא תוכל למשול ברוחך; אל תירא, הכאב יחדל, אך היה לאיש והראני, אם לא נפתו לחיך. והעשיל אוחז בשתי ידיו בתחבשתו ואינו נותן להתירה. אבי לא השגיח כמאווו ויקרע כחוקה את התחבשת מעל פניו. מה נבהלנו! לעינינו נראתה חקרתה הלבנה בחצי ראשו

ארצם היא בלי ממשלה ואיש אחד ימשול בה כחפצו וישלחו מכתב אל כל הממשלות להודיעם, כי אינם רוצים עוד במצב כזה וחבר יחברו את האי אל מלכות יון. השוכת הממשלות עוד לא באה.

המלחמה. אחרי המלחמה הקשה והנוראה אצל מוקדן נחה כל הארץ ושוקמת, גם הרוסים וגם היפנים צריכים עתה לשעת מנוחה, לקבץ את הנפורים ולהכין לטבח חדש. אנה פני היפנים מועדות עתה לא גודע. אפשר שירדקו את שארית מחנה רוסיא, החונה סביב קירין ויהגרו בהם ואפשר גם שיניחו את המחנה פה והם יפנו קדמה מזרחה אל חוף הים, לצור על המבצר האחד, שיש עוד בידי רוסיא, הוא וולאדיבוסטוק, שאינו שייך למדינת מאנדשוריא, כי הוא וכל חוף הים, מן חצי האי קאמששטקא עד גכול קארעא, נמצא ביד רוסיא מכבר. חלק מספינות יפן חונה בכר על חוף וולאדיבוסטוק ומצד הים אי אפשר לשום ספינה להכיא דבר אל העיר. לכן אפשר, שגם חלק מחיל היבשה יפנה שמה, להקיף את העיר מצד היבשה. יושבי העיר כבר נמלטו כלם, כי מפני המצור מצד הים עלה מחיר המזון מאד. חלק אחר מספינות יפן עודנו עומד בין איי הודו ומחכה לצי הבלמי הרוסי של ראזשטעסמווענסקי. ויש שמועה, שכבר נפגשו וכבר היתה מלחמה על הים במקום ההוא. בכל אופן הכאנה בימים הקרובים שמועות מרגיזות חדשות על אדות וכח חדש נורא.

על המצפה.

דרישות ככריות או הקרות?

קהלות היהודים ברוסיא מרבות לשלוח עתה את דרישותיהן אל הממשלה, כל היהודים פה אחד לא ילאו להמעים בדרישותיהם וגם העתונים העברים ברוסיא יסכיירו בהמון מאמרים פחות או יותר אמורים מן הלב, כי אין היהודים דורשים איוו זכויות והקלות, כי אם שווי-זכויות נמור, דרישות כלליות, ככל העמים הנלחצים, הפולנים, הפינים, הליטאים, הארמנים וכו'. היהודים מזכירים בכתבי דרישותיהם, כי יש להם מענת חזקה על כל ארצות רוסיא, ככל יתר יושביהן, כי זה יותר מאלף שנה יושבים יהודים בהן ואין כל מעם להעמדת היהודים כחוג-משפטי אחר. ובינם לכין עצמם יביעו היהודים את הכרתם, כי כל מעם לחץ היהודים הוא הכשרון המיוחד, שחונן היהודי בו והנמיה לדרישת הדעת ולתשכלה; הכורוקרמיה יראה מפני הדעת ומפני הבינה היתרה וממילא מפני היהודים, ששיניהן נפלו בחלקם במדה מרובה. אבל אחרי שעל

פי הצדק וההגיון אין המעלות האלה יכולות להיות סכה ללחץ, כי-אם אורבה להרמת קרן היהודים, לכן אין ליהודים, לפי הדעה המוסכמת, לדרוש הנחות ובטול איוו גזרות רעות או תשועה לאמית, כי-אם רק דבר אחד: זכות רוסיים, כי רוסיים הם, כי צרכיהם הם צרכי הרוסיים, אינמרוסיים אחרים אין ליהודים. זאת היא כאמור הדעה הכללית של כל האינטליגנציה היהודית ושל כל העתונים העברים ואף של רבים מן היהודים הארתורקסים ברוסיא. והנה זה בא פילוסוף-פנו המופלא אחר-העם, המכין כל דבר הבנה ברורה מכל המשכילים ההדיוטים ואשר סקירתו חדה ועמוקה המיד מסקירת פתם חכם יהודי ויתן קולו, קול משונה זקוק כל חכמי היהודים והכל מתפלאים עליו וחוקקים עליו ומי יודע אם לא יחשבו עליו, כי נסוג אחר הוא או מוג-לב. אחר-העם לא בוש להגיד באספת חכרת, "מרכי השכלה" כאדעסא, כי "שאלת היהודים היא שאלה מיוחדת במינה והיא במצב משונה והיהודים, שהם משוללים כל הזכויות, שישנן כבר לכל האדם, בדרשם את הזכויות הכלליות לכל יושבי רוסיא הם רק מחקים מעשי זרים בלי דעת. על היהודים, שמצבם במצב האסירים, עליהם לרוש רק, כי יצאו לחפשי ממאסרם ולא לחשוב על אדות ארמונות והיכלות מקושטים ומפוארים". אחר-העם הביע גם שיש לפחות, פן תזיק דרישת היהודים לעם הרוסי, כי יאמרו הנועה יהודית היא. הדברים האחרונים הם רק "זאת ועוד אחרת", אבל אין זה מעמו העקרי, אחר-העם סתם דבריו וחבריו אינם רוצים להכיר את מעמו. אכל מעמו מכואר ע"פ דברי פילוסוף יהודי אחר, שגם הוא למרות דעותיו החפשויות לא בוש להגיד לפני שנים אחרות דעתו על אדות שאלת היהודים ברומיא, כי חרות אזרחית נמורה סכנה ליהודים בגלות; כל זמן שאין להם חרות מדינית מיוחדת בתור לאום מיוחד, החרות האזרחית הנמורה מביאה לירי התכללות וממיעת היהודים בגוים. מרה היא האמת הזאת, אבל כשכיל זאת אין חחר לקיום האומה הישראלית רשאי להעלימה ואת האמת הזאת גלו פילוסופינו נורדאו ואחד-העם, קוראינו יודעים שהרעה הזאת היא דעה כל היהודים החרדים לקיום התורה כאמת, אע"פ שאלה האחרונים רואים כנורדאו וכאחד-העם את שינאי היהדות הנוראים. יראו נא רבנינו מחרימי הציונות את כח הציונות. כל הקהלות ברוסיא וכל העתונים העברים וכל דעת הקהל ואף הארתורקסים כמשמע דורשים עתה חרות נמורה, כטול כל הגזרות וכל ההכרל בין רוסיים ויהודים כפעם אחת ושני הפילוסופים הציונים צועקים: לא כן! ליהודים כגולה שווי-הזכויות סכנה, כי הוא מביא לידי התכללות וכליון היהדות. אחד-העם מזהיר

מפני דרישות זכויות כלליות ככל העמים ומעמו כמעם "צדיקי הדור": פן יתערבו היהודים בגוים ולא יזכר שם ישראל, כמו שהורה הנסיון במערכ אירופה. הוא וגם מאקס נורדאו, ששמם לדראון ולקללה בפי מתנגדי הציונים, רוצים, שכל זמן שהיהודים כגולה יהיה הכרל מדיני ומשפטי בין היהודים ובין עם הארץ, למען יזכרו היהודים תמיד, כי זרים הם בארץ, כי לא חלק מעם הארץ הם, כמו שקהלות אחינו ברוסיא מוענות עתה מכלי לראות את הנולד מחרות נמורה. אמנם לא פילוסופיה חריפה ומעמקת דרושה, למען הכיר את האמת הזאת, שגם הנסיון באירופה המערבית מעיד עליה. אבל גאונות ואהבת-האמת גדולה ועצומה דרושה, להגיד את האמת בגלוי ולחלוק על כל הדור ועל כל המשכילים ואפמרופסי הקהל. אם רבנינו וחסידינו כפולץ אינם מכחידיים, כי אינם רוצים כחרות נמורה, פן הגכר הכפירה-ועויבת היהדות, הם אומרים זאת ע"פ הכרתם מנקודת מצב התורה והארתורקסיה, אחרת אינם יכולים ואינם רשאים להגיד. אבל אם נכנס אתם לעמק הדין הלא נראה, כי לא כאו עוד לכלל נסיון, כי בחרות נמורה לא הם וכיוצא בהם יהנו, כי-אם המשכילים, שהקוה נשקפת להם להמנות לכל משרות הממשלה. אבל אם אחר-העם ונורדאו מגידים כזאת והם וחכריהם הלא יוכלו להנות מכל המשרות ולאכול מחלב הארץ, מי גרם להם לבא לדעה זו, דעת היהרות הנאמנה והנמורה, אם לא הציונות? מי גרם להם לצוות להקריב את כל טוב העולם הזה ואת כל אשר אורח משכיל שוה כזכויותיו לעם הארץ בעד קיום היהדות לעתיד, אם לא דעת היהדות הלאומית? נרננים אמרו על נורדאו, כי מעם דעתו הנ"ל הוא רק כראותו בשווי זכויות מכשול לציונות המדינית, אבל על אחד-העם אין לומר כזאת, כי הוא מתנגד לציונות המדינית.

דע את עצמך.

פתגם שגוד הוא בפי כל העמים על עצמו מימות עולם: ישראל היא עם שוכן לבדד ובגוים לא יתערב ואף כי הישראלי נוטה הרכה מרצונו אל ההתערבות, אבל באמת מבעו לא יסכון אל ההתכללות, יתבולל ישראל כמה שירצה ובכל אופנים שונים, אשר יתוה לפניו, ובכל זאת ישראל הוא, עצמותו בולמת ונכרת לעיני כל. אכל לעומת זה לא ככל המקצועות ישראל ישכין לבדד, לשמור בעד יהדותו, לכלתי התגאל כגוים, לא ככל הפרטים ינצור בעדו, לבלי תת לאחרים למצוץ אשר כשרו. היהודי נבדל למשל, לבלתי יספיק צרכיו הנשמיים ע"י נכר, ולא רק בכלכלת הכית, כי אם גם בדכרי לוקסוס זהיר הוא היהודי ככל אפשרותו, לבכר את מעשי ידי אחיו. אכל מה שונה

ע"פ הכלל "גדול כבוד הכריות", וכח הרב היה בהיתרא לא היה גדול ביותר. מיד אחרי הבדלה הלך העשיל כלב נשכר וכרוח נכאה אל בית הרופא ואחרי אשר בקש סליחה מאהו וממחלה אשתו גלח שנית, בצאתו מבית הרופא ראה, כי שחוק קלסה מרחף על שפתי הרופא ואשתו, אשר שמחו לאירו. דמי ערקו עלו אל ראשו, אש קנאה אכלתהו, ליום נקם שאף ובכל ימי החג שבר את מחו, איך לנקום ממנו נקמת חרפתו, כי למרות שתיקתנו והתאמצנו להסתיר את המקרה, נעשה הדבר לדבת רבים והעשיל בוש לעבור ברחוב.

ה. כמוציא יום טוב האחרון נאספו בבית אבי כל קרובינו ומכירינו, להשתעשע יחד ולמעום מעם יום טוב. כי כן יתאספו כל בני העיר כמוציא יום טוב איש איש לבית גבאי איוו חברה או לבית "נגיד" אחד, שזהו כבודו, למלאות נרונם של תלמידי חכמים יעניים וידידים מכני חכרתו וכה ישכו כאחרון של פסח כל יושבי העיר חבורות חבורות למן פנות ערב עד אחרי חצות לילה ויש מוספים עד אשמרת הבקר. העשיל שרת את האורחים בבית אבי, בהביאו פעמים אחדות שכר מהמוג הנוצרי שכנגו. כי כן המנהג, לשתות כמוציא פסח דוקא משקה של חמץ

שלא יכלו להנות ממנו זה תשעה ימים, אף שככל ימי השנה יעברו לפעמים יותר מתשע פעמים תשעה ימים, שלא ישתו יושבי חדרך שכר. והמנהג להכיא את השכר מבית המוג הנוצרי דוקא, מיד בצאת הכוכבים, לברכת הכרלה, והכונה, להראות בזה כעין המצאה של "הכיא המצא", להנות מחמץ מיד אחרי הבדלה במוציא פסח, מכלי לעכר על אסור, חמץ שעבר עליו דפסח". כה שתו כל המסכים והעשיל גם הוא נהנה מעט מכל העולה על השלחן ויהי לבו טוב עליו. שעון מגדל הבמה השמיע חצות לילה והעשיל התחמק מאתנו ופניו צהלו משמחה, כי רעיון טוב עלה במחו. הוא נכנס אל חדר המבשלת וישאל מאתה את שמלותיה, באמרו, כי חפצו להתחפש בשמלת אשה, לשמח מעט את המסכים. וילבש את השמלות ויתעמף גם בממפתח צמר גדולה ויכס בה את ראשו ואת חצי פניו וישם פניו אל — בית הרופא, לראות את הנעשה שם. והרופא ואשתו היו עיפים, ראשם היה עליהם ככרמל, כי עור לפני שעה רקדו בכיהם וישתוללו אנשי חכרתו בעלי המלאכה, אחרי שתוהם שכר ומי-דבש הרכה מאד. על כן כצאת האנשים נפלו אימשע ואשתו על משכביהם כהרוגים וישנו שנה עמוקה. ובגשת העשיל אל חלונות החדר, אשר ידע, כי שם עומדות הממות, שמע מבעד

בעצלתים ובככרות קם אימשע מממתו וראשו כהר מוצק, קשה היה לו אף להביט כאור הנר, שהדליקה אשתו, אשר גם לה קשה היתה היקיצה, כי גם היא מעמה מן המשקאות לכבוד הליות החג.

הפעם לכל חברינו היחידים והאגודות, בי ייטיבו להודיע לנו אודותם, ומה מצב הציונות המזרחית במקומם ומי הם אנשי הלב, שלכם לציון, שאליהם נוכל לפנות בדבר המזרחי. ובתקוה כי הפעם ידרשו חברינו אלינו הננו חותמים כאהבה וככבוד ויקר אדר שני תרס"ה פפר"ט. לשבת המזרחי לארצות המערב. כתבת הלשכה:

Sali Geis, Bureau «Misrachi» Frankfurt a. M. Heiligkreuzstr. 32.

8000 לבקור חולים, 8000 אספר וקנים, 8000 תמחוי, 14000 חברות שונות, 32000 חלקת ארמה לקרן קימת לחלק פריה ביום מותו. ד"ר רפאל לאנרא התמנה למלא רצון המנוח הנצב"ה.

רישא. לא זמן בכיר יושב הרב הגאון ר' נתן לעווין על כסא הרבנות בעירנו, אבל פעולותיו הנן כבר מוחשיות פה לשובת היהדות. הצעד הראשון של הרב היה לבקר את הדירקטור של הגמנוזים ולבקשו, שלא יהיו הסטודנטים היהודים מברחים לחלל את השבת, וביחוד שלא יהיה הכתיבה בשבת חובה, כעד כה. ולשמחתנו נעתר הדירקטור לבקשתו. עד כה התנהגו הפרופסורים של שתי בתי-הגמנוזים בעירנו את הסטודנטים היהודים בקשי-ערפם ויכבדו אכפס עליהם, לחלל את השבת, ואם מאן אחד מהסטודנטים לכתוב בשבת או קבל תעודה גרועה. ובאופן זה היו הסטודנטים היהודים מברחים לחלל את השבת באין יוצא מן הכלל. ואין איש שם על זה לב, עד שבא הרב לעווין ויתקן את המעוות הזה. הדירקטור נתן צו לכל הפרופסורים, שמהיום והלאה לא יאלצו את הסטודנטים היהודים לכתוב בשבת, כי עליהם לשמור את השבת ככל היהודים. אצל האופים הנוצרים בעירנו מצא הרב אי-סדר. הנאמנים היהודים קבלו את ישרם מידי האופים ולא מלאו תפקידם, כי היו תלויים ברעת נותני לחמם. ע"כ תקן הרב, שהאופים ישלמו שבר הנאמנים לבי"ה, למען יהיו תלויים בדעת הרב ולא בדעת נכרים. ועוד תקנות טובות תקן שם, להציל את הקהלה ממאבלות אסורים. על השוחטים פקד הרב, שיתנו חתימה על העופות הנשחטים, כי כבר קרה פה, כי נשלחה שפחה נוצרית מבית יהודי לשיחוט עוף, והנה שחטה השפחה בעצמה את העוף. לפני הפורים בקש הרב את הדירקטור של הגמנוזים, שיתן חפש ביום הפורים להסטודנטים היהודים, למען ילכו לשמוע את המגילה. ותבין התרצה הדירקטור לבקשתו. עתה משתדל הרב אצל המניסטריום, שיערכו פה בבית האסורים כירה כשרה מיוחדת לאסירי היהודים, לכל יהיו מברחים לאכול מריפות. הרה"ג ר"ג לעווין יכול להיות למפת ליתר רבנו גליצא, כי אך חזוק היהדות, שלום ואחיה מנמתו. ולא יחשך עמל מנפשו לדברים העומדים ברום עולם הרה והיהדות, כי אך זאת משאת נפשו וחזיון רוחו. אולי עתה יפקחו עיני יושבי עירנו, לראות, כי מן רב כזה רב טוב צפין לקהלתנו ולעמנו.

יאסלא. במכתבי בגליון הקודם ע"ד עלילת-דם בזמיגרוד הדאכתי את נפשות הקוראים, שהשתתפו בצער האמללים, הנתונים במאבד על לא חמם בכפם, בעלילת אנשי-און ומתי-רשע, במגמתו להתגולל ולהתנפל עלינו, לכן חוב קדוש עלי היום להודיע הוצאות הדבר, כי הנאשמים יצאו חפשים כליל ש"ק. יש אומרים, כי באה פקודה מלגריפיה מונין, לתת להם חופשה ופני שונאינו חפז. אמנם סכנה היתה מרחפת על ראשינו ועל כל העם היהודי, כי רוח שנאה לבש את האכרים הנכערים מדעת, כי הרבו שונאינו להפיץ בקרבם שמועות מחרדות. כמו אל אליה קדושה בת אלקים נהרו המונים המונים אל מקום בית משכנה של הנערה המעלילה, לראות

מכתבים מערי המדינה

קראקא. בקרוב תהיה בבית מועצת הקהלה פה בחירת נשיא וסגנו. לנשיא יבחר הסגן הראשון ה' מ. עהר ענפר י"ז ובפי המנהג הנהוג מקדם תגיע משרת הסגן לאחד מן הפרנסים הארתודקסים. בודאי ישמרו הפרנסים גם הפעם את הסדר הנהוג ויבחרו מקרבם את אחד הפרנסים החרדים. אנשי הקהלה בחוץ נתנו עיניהם בהפרנס הנכבד ה' ליבוש לאנדא, איש זקן, חשוב ונשוא פנים ומצוין בתורתו ובהשכלתו וכיחוסו. באמת ראוי הוא למשרת סגן הנשיא ובו יתפארו קהל הארתודקסים בחדר הקהלה, ובפי ההשערה ייטב גם בעיני הפרנסים להקימו בראשם.

קראקא. אחד מיקירי קהלתנו ונכבדיה, ה"ר נפתלי רייך, הלך לעולמו בן ס"ג שנה. הוא היה אחד מחשובי בעה"ב היראים, למדן מופלג מגורלי היחס, תם וישר ככל דרכיו. כ"ה שנה היה נשיא ח' "הכנסת כלה". כל אנשי עירנו הוקירוהו. המון אדם רב חלקו לו את הכבוד האחרון. אצל ביהמ"ד של ר' אהרן הספידהו הרב הדרשן המצוין ה"ר יצחק ראובן ארנשטיין, מחבר ס' "חרוץ פנינים" ובבית מלכ"ח הספידהו הרה"ג ר' מררכי ראמענבערג אב"ד בוואראוויצה". הנצב"ה.

— בשבוע שעבר נפטר פה הרב הישיש הגניד הנכבד מו"ה וואל וויינד לינג, תלמיד-חכם מובהק, שהעמיד תלמידים הרבה. לפניו היה מחויק בישיבה שנים רבות, מארבעים עד ששים תלמידים ישבו לפניו והוא למדס חנם. ישנם היום המון תלמיד-יחכמים פה ומחוץ לעירנו שהיו מתלמידיו. מות איש כזה הוא אכבה שאינה חוזרת. הנצב"ה. — ביום ד' שבוע זה נפטר פה משנה נשיא קהלתנו ואחד מחשובי בעה"ב החרדים מו"ה ברוך אייבטארן. הוא נבחר למשנה הנשיא תחת ה' הירש לאנדא בשנה שעברה, אך לא שמש עוד במשרתו, כי חולה היה מאז ולא קם עוד. עסקן גדול היה בכל חברות החסד ומצוין היה ברוב נדיבותו. יום אחד ככל שבוע היה נוהג לבשל בכיתו מזונות לעניים. שבעים אלף בתר הניח בצואתו לתכליות של צדקה שונות

הדבר בצרכים רוחניים, בזאת יספיקו רובם ככלם בילדי נכרים, וישביעו נפשם ממוזן רוחני של זרים. תמיד יבקר היהודי פרי עשהנות זרים על פרי עשהנות אחריו. ולו למצער עורביהם וסופריהם נתנו לנו פהבג מסוגל, המעוכל בקיבה יהודי מבלי להזיק, החרשתו, אבל הם עורבים לנו מזון מסוכן, פהבג מרועל ומנואל, ואיככה נשים יד לפה? גם המוכים בהם פושקים שפתיהם למפול עלינו חטאים, למען הסית את ההמון בנו, והם יונקים דמינו ואנחנו מחרשים ועוד נחזיק כס להמוך בידם! למשל העתון «Nowina» מהקים על שלשה רבעים חותמים וקוראים יהודים בארצנו וכמעט כל הכנסותיו נובעים ממקור ישראל והוא בגליון כ"ד מארץ תבל את המקרה בזמיגרוד כסמי ששנה באופן אשר הצלנה האזנים משמוע: "היהודים סגרו בתולה נוצרית במרתף. ליבנם שמה לסגירתה פתח אחד, דלתות המרתף, ליבנם שמה לעשות קצה כפי הדת, אבל היא כמו ברך נס נמלמה מידם ערומה וחשופה, כי בגדיה נקרעו מסבת עמדה על נפשה. וכו'". אדמה כי כבר הגיעה העת, אשר אחינו יפקחו עיניהם וידעו את אשר לפנייהם ויהיו זהירים, לדעת, מי הם שונאיהם, וידעו להזהר ולהרחק מהם. אלי' דאוורד אוויץ.

מהעולם הציוני

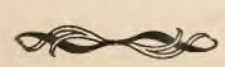
מרשבת המזרחי. לאחינו הנכבדים חברי המזרחי שבארצות המערב שלום וברכה מצוין! מודיעים אנחנו לכם, כי "תקנות" המזרחי" בעברית ואשכנזית נרפסו ועומדות להשכה לחברי המזרחי" המוצאים בהן חפץ, ובקש נבקש את חברינו הנצרכים להן, להודיע לנו בטובם את צרכם זה. ומה מספר התקנות הדרוש להם, ומחרנו להמציאן לידם. — ומודיעים אנחנו לכם, כי הגיע זמן הרמת מס-המפלגה, המפרש בתקנות סעיף כ"ז. על פיו סכום המס בארצות המערב הוא: פראנק 1, מארק 1, קראנע 1, שילינג 1 או מטבע אחרת דומה. ובקש נבקש את חברינו להודרו ולהמציא לנו את המס הזה. לפני ירחים מספר פנינו בדברינו ב"המצפה" לאחינו "המזרחים" שבמערב כבקשה, להיטיב ולהודיע לנו את אודיםאותיהם, למען נוכל להחליף אתם דברים. והנה רק מעטים נענו לקול קריאתנו. וכאשר ועדי מדינה בארצות המערב עוד טרם נוסדו והמזרחים" הרבים נפוצים ואין קשר ביניהם אין לנו דרך אחרת לבקש נפזרים זולתי בעתונים העברים, והננו פונים עוד

מאיזו "רוח", ויכבה את הנר וישכב, ותרדמה נפלה עליו שנית ויישן.

בראות העשיל מרחוק, כי כבה הנר בבית הרופא יצא מהמארב, אשר התחבא שם בקצה הרחוב מאחורי גדר ויגש את החלון ויש אונזו אל חרבי התרים וישמע קול נחרת שנה עמוקה. אז החל עבודתו בכתחלה וביתר המולה ושאו, בהעירו על הרופא חמת יאוש ויפתח בקול נערה כוביה: הוי אנשים אבירי לב, אין הקשיחו לבותיכם לקול אנשים נואשים, הקוראים לישיעה? לא אוכל עוד לראות בצרת בית רודי, בלם נמוגים מפחד, בשמעם אנקת החולה הצועק לישיעה. קום ר' אימשע, חושה אל תעמוד, כי כל עוד נשמתו בו לקול הכבי הזה הקיצו שניהם בחלחלה. מחלה אשר לא ידעה, כי כבר בא בעלה, החלה לצפצף שכורת חבלי שנה ולהנות דברים מקומעים ולשפשוף בידיה את עיניה ותשאל את בעלה? הלא היית שם ומה היה? אימשע לא פנה אליה, כי אם פנה אל החלון ויקרא בכל בחו: מי, מי החולה?

עיניהם ואת שפותיהם וירא, כי אין איש מהם שוחק עליו ולועג לו, ויבן כי לא התעללו בו האנשים ולא המה שלחו לקרא לו, אלא מי יודע איזו מעות — לעזאזל — היתה בו, להרגיז מנוחתו לריק, וירא כי לא עת להתרגז היא ויסתר כעסו ומבוכתו ועוד השביל להראות פנים שוחקות לשחוק המר הזה ויאמר כמתנצל: היתו קרוא לבקר חולה וכשובי הביתה ראיתי בעד החלון, כי עוד יהודים מלויים את החג ואסור הלום אנכ ארחא לראות — לא אשתה, שתו אתם בכריאות, עיף אנכי, עזבו אותי לדרכי להנפש ולנוח. כך לשלום!" קרא בעל הבית, שהאורח הבלתי קרוא היה עליו למשא. אימשע הלך לדרכו הלך וקלל את הנערה החצופה והסבלה, שלא פרשה לו את שם החולה באר היטב ותשבת מנוחתו לריק. שעון העיר השמיע שעה 1 אחר הצות — בכוא אימשע לפתח ביתו, צעד ובא לו לביתו בלאט, פתח את השער ואת דלת דירתו, למען לא תיקץ אשתו. את מי מוזק הקלוח הוריק ארצה ויתכון לצאת כזה ידי חובת הרבצת החדר לבקר הבא, לכל יתאבך אבך הקרקע בעת המאטוא; בי בן הנהיג לעשות בכיתו מאז החל להבין מעט בתורת הרפואה. בבלותו להודיק את המים מן המוזק השליך כגריו מעליו ומפיו הוציא עוד בלחש כחצאי מלים איזו קללות בלתי נמרצות לראש הנערה, הנשלחה

אבל מה לעשות, הן הוא הרופא היחודי בעיר; עליו להתגבר על עצלותו בכל מאמצי בחו ולקום. בעודנו לזובש את בגדינו הבעירה מחלה אשר על הכירה. עליה העמידה פארור מלא מים על נצב שלש-הרגלים, שמה גתנה מעט מלח, מעט קאמילין ומעט שמן. אימשע לקח את מוזק הקלוח בידו ויתן פיהו אל תוך הפארור ובמשכו יד המוזק למעלה גמא את מי התרופה מהוך הסיר. מוזון בכלי רובה זה שם פעמיו לבית ר' נתנאלי נכאי ביהמ"ד, אחרי בכותו את הנר וסגרו את הדלת אחריו. בכוא שמה מצא חדר מואר וחכרה עליוה של רוב בעלי הבתים החשובים מוסכה על שלחן ר' נתנאלי והוא יושב ראש. המה נדברו בעסקי הקהלה, על אדות הרב והשובי"ם וכדומה. בכוא הרופא הביתה הלמיש עיניו על המסובים משתומם והדבר לא היה בו, כמו ישוב: מה זאת? החולם אני או משוגע? בקש לידק בפניהם ולשפוך עליהם חרון אפו, אך התאפק ויעמד פני חם. רגעים אחרים לא ידע מה לעשות, אם לריב עמהם על התעללם בו בשברותם או לשתוק, כי אולי משנה הוא מצדו. אבל כמרם החליט דבר קבלתו המסובים בסבר פנים יפות. בדרך הבא ר' אימשע! נשמע קול מכל עברים. שנ נא ר' אימשע ושתה אהנו כום יין. הוא בחן היטב את

בעיניהם את הקרבן הקדוש, אשר נמלט בדרך נס ליד היהודים האורבים לרמה. בלי תפונה יערכו היהודים הנצלים קובלנה נגד הנערה ואולי תפנה או תחירה, לדעת מי שם בפיה את העלילה, אף שאין לקוות כי ישאו את עוונתם... שג"ן.

ראפמשיצה. בכפר ברזיסנה הסמוך לעירנו נרצחו, באשר הוריע "המצפה" בעתו, בליל 24 מאי בשנה שעברה האשה הינדה שראנק ובה אסתר. השומרים התאמצו ויחפשו באינרגיה רבה אחרי הרצח, אבל לא עלה הדבר בידם, לגלות את עקבותיו, אולם את אשר לא עשתה האינרגיה עשה המקרה, כי כנפול קמטה בין אבר אחד ואשתו, הרדים קרוב לביה-המונ, ששם נרצחו שתי הנשים, התריסה זו האחרונה נגד בעלה: "התהרנני כאשר הרגת את הנשים היהודיות?" את דבריה אלה שמעה עלמה נוצרית ותביא את הדבר אל השופטים. את האבר ואשתו שמו במאסר והיא, כמובן, מכחישה את הערה, אבל יש ידים מוכיחות, כי ידיהם היו ברצח הזה. נשמעו גם דברי עדים שהעידו, שראו שהאבר פשט חלק גלם כתמי-דם בכואו ממחרת הביתה מדרוכו, שהלך בו, כמרומה כדי שיהי כיבלהו להוכיח את"כ, כנפול עליו חשד, את האליבי — שלו ויתן אמתות שבתמי-דם אלה הם מהעלוקות, אשר שם על גופו. הפרטיבלים נשלחו להקטיגור בכ"ד הנלילי בטרנוב. מ"מ."

זשולין (מחוז רישא). ביום ה' 16 לח"ז בערב הלכה נערה נוצרית לחנוני יהודי, לקנות איזה דבר ולא שבה לביתה. כאשר חפשו אחריה מצאוה בכאר מתה. סמוך לכאר שוכנים יהודים וגם החנוני הנ"ל. עתה הוציאו שונאי היהודים קול, כי היהודים חתכו בשרה ויוציאו דם מגדידה ושליכה אל הבאר. היהודים בעירנו בפרך נורא. יהודים אחדים נקראו אל בית המשפט לרישא. האמת היא שהנערה היתה טפשית ובררך לבתה השקיפה תמיד אל הבאר הפתוחה, שרק נגד נמוך סביבה. י. מ. קאניגסבערג.

קולומיא. אבל גדול וכבד מאד היה ליהודי עירנו ביום ה', לחדש זה, כי בפתע פתאום נזע הרב הגביר הישיש הנכבד מר יעקב ברעמלר ז"ל. והנה אם אמנם זקן וישב ימים היה הנערר הנכבד הלוה, כי בן שמונים וחמש שנים היה במותו, ככל זאת כאשר נפוצה השמועה המעציבה, כל פנים קצבו פארוך וכל רב היה למים, כי אדם נפלא ויחיד כמינו היה המנוח היקר הלוה, ולא במהרה נמצא תמורתו, כי היה מן הסיליונידים היחידים שבארצנו, ובכל זאת במקום גדולתו שם היתה ענותנותו. ויהי יהודי פשוט ככל דרכיו ולא סר ממנהגי ישראל אף כמלוא חוט השערה וכל התלבוט ביה ומנהגיו היה כאחד השירידיים מדור הישן. לא דרף אחר הכבוד, דכים נהנו ממנו, כמשך עשרים וחמש שנה חלק לעניי עירנו בכל שנה קורם הפסח הרבה מאות בורים תפוחי-ארמה ובשתיים-עשרה מאות משפחות עניות נהנו מפרי צדקתו זו ואלו לא היתה כורק מדה טובה זו בדאי הוא להכתב בספרן של נדיבים. אבל גם במשך כל השנה פזר נתן לאבינוים כיד רחבה בכל עת מצוא. — בשנת ה"נ"ח הניח לקרן קימת ארבעים אלף בתר לאוצר הממשלה. מחצית ההכנסה מן הקרן הזאת הקדיש לתמיכת בית אוסף-קנים, אשר לקחה פה, והמחצה השניה להשיא בכל שנה כלה עניה, לתת לה נדה סך שמונה מאות בתרים. — יעין כי ידע המנוח מה אחרית "עזבונות" באלה, אם נתנה הנה כירי ראשי הקהלות בגליצא, לא חשך עמל מנפשו וכשבע שנים דצופות השתדל בהוצאות רבות וגדולות, כי יונח הקרן-קימה הלוה באוצר הממשלה, ולמרות המבשולים אשר הניחו לו על דרכו מאת הרשות — מפני שהצדקה הוא רק ליהודים — הצליח הפצו בידו, והקרן הונח לאוצר הממשלה ולא יחולו בו ידי זרים, ובחפך הזה היתה החלוקה הראשונה של פרי הצדקה החשובה הלוה ותהום כל העיר. כבוד גדול עשו לו כל יושבי עירנו, אלפי אנשים נהרו אחרי ממתו, ויעשו לו הרבנים דפה מספר גדול וכבד מאד בביה"ב הגדול פה. — מי יתן והיה הנערר היקר הלוה למופת לכל גבירי ישראל. — יעמוד שמו, לברכה לדור דורים ונפשו הטובה התי צודרה בצורר החיים.

מיב"ה.

יאניעלניצא. על אדות הכחור הנהיג סמוך לעירנו (ראה גליון הקודם מכתב מקאפמשינצה) הנני להוריע את הפרטים האלה: שם הכחור הנ"ל היה דוד קאפיל בלאם, מלמד בכפר שישאנאוויץ ושם אביו הערש, מלמד בכפר באראקאווקע. ביום ו' פ' ויקהל הלך אל אביו לבפר הנ"ל הרחוק מעירנו בשתי פדסאות, להביאו על שבת לביתו, כי היה צריך לעמיד למבחן ביום ב' פ' פקודי. בדרך הלוכו היה בכפר נאנראשאנקא המחוכר לעיר, לקחת את מעותיו, שהיו לו שם בעסקא, להיות מוכנוה, אפשר שיצרך לת...

סעורת הצהרים אבל ברסטאציא אצל ש"ב. בכואו לבפר הנ"ל אמרו לו, שזה בשעה, אשר הלך אביו מכאן לביתו. בראות הוריו בשבת שאיננו, הלכו היכף בשבת פ' ויקהל לבפר הנ"ל לחפש אחריו ויבקשו בכל הרבים וביערים ולא מצאו וישבו לביתם בפחי נפש. ביום ב' פ' פקודי נשמע קול, שערל אחד מצא מלכישו העליון. נערה אחת נוצרית ספיה, שרודה, שמו איוואן קאשנירעק מצא פעלץ מלובלך ברם. כששמע הקול לקחו ושענדארם וילכו לערל הנ"ל. בתחלה בחש ויאמר שלא מצא, אך אח"כ, בראותו שאין בדירתו, ספר, כי בנסעו לשרה עם זבל מצא את זה. על השאלה מדוע לא מסרתה אל הושרדרמים אמר תרוצים שונים, פעם כך ופעם כך. אכרים אחרים אמרו, שראו, שאשתו של הערל הנ"ל בכסה את הפעלץ וסמרטומים אחרים מרם. ובכ"ז לא מצא ראש הושרדרמים כל סבה לקחת את האבר ולאסרו. בכל השבוע הוליכו שם אכרים זבל לשרותיהם ולא מצאו בלום. התאם ביום ועש"ק פ' פקודי בא ערל אחד ויספר, שההרונ שובב בשדה לא רחוק מעירנו. הושרדרמים הלכו שמה וימצאוהו, והנה הוא בנדיו ומנעליו יבשיב ונקיים, אף שביים ו' וביים ש"ק פ' ויקהל ובכל השבוע ירד גשם ושלג והיו צריכים להיות רטובים ומגואלים, גם העורבים היו אוכלים מבשרו, כי שבב במקום מגולה, חוץ ממה שאכרים הרבה נסעו שם בכל השבוע ולא ראוהו. גופו היה שלם, רק כמחו נמצא פצע אחד. כך שבב עד יום ב' פ' ויקרא, אז באה קומיסיא כטשארטקוב. ויקחוהו וינתוחו ותהי חות רעת הקומיסיא שלא נהרג, בי-אם נתעלף, מפני שלא אבל כמה ימים וימת ברעב. הקרבים היו רקים לפי עדות הבורקים מכל מאכל ומשחה. ובאמת זה פלא גדול, כי ידוע בכרוך, שאבל ושתה ביום ועש"ק פ' ויקהל... אך אין לשאול שאלות, כך נמרה הקומיסיא וממילא יצא הערל נקי. להורי התרונ אבל משנה, כי אין בכחם אף לראות נקמה ברצח. אנשי עירנו אומרים להביא קומיסיא חרשה. מאיר שמואל שור.

ראדוויץ. במושק העבר חגגה הח' רורשי ציון" בעירנו חג-אסתר בתור חג לאומי ברב עם, בפאר והדר. במעט כל האינטליגנציה היהודית מעירנו השתתפה בחגיגה. נשיא-החברה ברוך את הנאספים בעברית ואשבנויה, אח"כ נשא הגאון הר' יצחק קונשטארט האב"ד מפה את נאום-החגיגה וימשך את לבות השומעים ברוח סתירה חדה ושנונה וכמדברותיו הנעומים, המתובלים במדרשים מתאימים היטב לענין. גם הה"ג ר' ברוך בסעבים האב"ד בסאלקא, אשר הופיע בתוכנו בתור אורח, הפליא את השומעים במשאו. עוד דברו נואמים אחדים דברים של מעם. אח"ז נשא מר יוסף כתבן, רוח החיה אשר באופני הפוליטיקה בעירנו, השואסט הראשון בעברית. אחריו נאם עוה"פ הרב בסעבים נאום עברי ארוך. אין לאל ידו לתאר את הרושם העמוק והעז, אשר עשו דבריו בעברית על הנאספים. כהתימו את דבריו גדלה ההתפעלות עד אין קץ. עוד נאמו בעברית, הה"ג האב"ד לבכור האורח הנכבד, ומד האכער לזכר תיאודור הרצל ז"ל. מר הערער בלוית מקהלת החברה שרו לנו משירי ציון, אשר הרנינו את לבות כל השומעים. יעקב פערלמאן.

מכתבים מאינגריא.

היהודים והיהדות באונגריא.

(סוף מגליון י"א)

את נאמרו כתב פראנקל בשנת ה"נ"א לחג השבועות. הוא לפי"ו מוקדש לחג מתן תורה, ויש בו מעין השפעת רוחו של פראנקל, מעין הופעה שהורה, זכה של הלך נפשו. ובה דבריו: "לאומות" לא אלאה את הקוראים, אם אניח, שרבים מהם אינם יודעים פידוש המלה הזאת. כמלון למלים זרות לא נמצאה ולכן נתעסק בה מעט. — מאמיני הלאומות רוצים להעמיד יסודי היהדות וזכות היותה ועתידותיה על רעיון הלאומות לבדו. לא הדת תהיה הברית התיכון לחבר את נפוצות יהודה, כי-אם הלאומות. הדת היא דק מקרית, והלאומות הוא החוק הראשי, המכיל את כל הבנו של העם היהודי. נתנית התורה על הר מיני? אמת או לא? ספר התורה עפ"י ד' או מעשה סופר פלוגי אלמוני? הלאומי לא יפוצץ ראשו על זה, הוא סכלן גדול, הכפירה אינה מציאתו מן הכתה ואינו מוכרח להפרד מחברת כופרים. היהודים המתקדמים בארץ הגר הם מותרמים בעיני הלאומיים, הם מתבוללים רעים... הדת היהודית מאבדת את הלאום היהודי. זה הוא יסוד הלאומית, ומסרתה: יהודים בלי יהדות. אין לערב את הלאומות עם היהדות המבקרת של גראטץ ומענדעלזאהן ובעלי הדעפארם. הדעפארם מוליכה להנהיגיומום הדתי. אמנם הלאומות היא דבר

זר ומתמיה ואי אפשרית, אבל יש סדר בשנועה, ולכן מסוכנה היא ליהדות האמתית יותר מן היהדות הכר-לינית והכודפסמית, אף שבתוך מחוקקי זו האחרונה ישנם רבים שאינם יודעים הא"ב או שמותיהם העברים, ואת הקדוש הם קוראים באותיות דומיות. מסוכנת היתה הלאומות ליהדות, אם לא היתה נבראת רפואה קודם למכה. אבל בכל זאת ערבה המוסרי גדול ועמוק מהיהדות הנאלונות של האשכנזים והמאריאדים?! (הפנפך וור) הלאומות אינה עומדת על הרעיון הלאומי לבדו, אבל חפצה למצוא את היוצא לנו מזה. מטרת הקיצונים שבלאומיים — הציונים היא, להושיב כל היהודים בא". ואין נפקא מינה, אם לעת עתה יעמדו תחת חסות השולמן, בעבריו סרים למשמעתו. יבוא יום, אם יקדם ואם יאחר, ויעשו הם עם ממשלת הפאשא כמו הדומנים, הסרבים והבולגרים... ואז תבנה ותכונן מלכות יהודים על מקומה הראשון, מקום שימשבוש שמה וזכרונה ימי קדם. והחגיגה ענינו מיניסטריום יהודי, פרלמנט, וכו'. אך לשוא! פקחו עיניכם ולמדו דעת, ישנם בשמים וכארץ דברים, שלא תחלום על אדותם השכלת בית-ספרנו. גדול היהודים וסבת היותם אי אפשר להעמיד על יסודות למודי הקתדרא. עתידות היהודים אי אפשר להעריך בתבנית חכמת המדינה החדשה. על חקים אחרים מונח ומיוסד כח חייו הכלתי מושג ובלתי מבואר. פלא היותו לעולם. הדלה מדינת היהודים, אבל מדינת ד' לא חדלה. הלאומות תרשם בספר דברי הימים לבני ישראל, בהופעה מענינה מימי קדם, גם לפעמים יזכור אותה דור יבוא בתורה, במענה חזקה נגד הרפארם הדתי, אבל לא תשאיר כל דבר קים לעד, זכרה יהיה בזכר הצדוקים, הקראים והרפארמים בעצמם... לא יצלח לעולם לנביאי השקר, להסית לב העם. גלגלי העה ירמסים, כמו שהכחידו את המהרסים הקודמים להם. יבא לבנו בראותנו, את האכזריות הנעשה לאחינו ברוסיא, אבל לא נתיאש, כי שומר ישראל לא יעזוב לשחת. אבל גורלם ירעים לנגדנו הוכחה מגולה: הלאומות את רק עורה להותכם, כי-אם עוד הכיאתכם לעברי פי פחת..."

אלה דרכי אראלף פראנקעל במאמרו לחג השבועות. יש בו ערוב דברים קרובים כמעט למלשינות ומסירה ומתהפך הוא בתחלותיו, פעם ישפיל את הלאומות וינגה אותה יותר מהרפארם ופעם ירימנה על נס. מתוכן המאמר נראה עד כמה ראוי האיש לפי השקפתנו להיות מנהיג ישראל, ועד כמה יש לחכות ממנו בנוגע להציונות. בד רגיו רעיא על ענא עביר לנגדא סמיונא. עור יש אתי הרבה לרצות בנוגע לעתידות אחב"י בארץ הגר, שער עתה עמדו מנגד לכל הנועות היהודים במושבותיהם. אחינו פה חשבו עצמם למובטחים נגד כל רוח דע, ולא יוכל המשחית האנטיסמיטי לבוא אל בתיהם לנגוף, אבל מי יודע מה צפון עוד בחיק העתיד. כפי הנראה אין לקוות לעתיד מזהיר. כל עוד משלה בארצנו מפלגת הליכר-לים, ובפרט אלה שהלכו עוד בעקבות רעאק, קאשומ דניאל איראני, איגנאץ העלפי, קאלאמן מיסא ודעווי-דער סילאדי לא יכלו עוד הכמרים וסיעתם להרים ראש, ואף שהוכרחה הממשלה בפעם בפעם לעשות חקים ומשפטים לרוח "מפלגת העם", הנושאת מסוה האמונה ואהבת אדם, ומסרתה להצר לבני ישראל, אבל בכל זאת לא היו החקים גלויים וידועים בתור גזרות רעות נגד היהודים, כי עוד בלמה בסתה פני הממשלה לצאת כראש גלי לנגדם. אבל עתה נראה אחרי הבחירות לבית מועצת הממלכה, שמפלגת הליכרלים נפלה, ומקומה ירשה מפלגת הארבעים ושמונת, והיא עשתה חוזה עם מפלגת העם, ויתר המפלגות הקטנות. מטרתן היא לאחוז בדרסן הממשלה, ובשכיל זה הן מתרצות גם כן לוהר מעט על דעותיהן ותעורותיהן בנוגע לשאלות הממשלה, חרות המדינה, הברל החיל, ועוד ועוד, ועאכו"כ שלא יחששו לזכות היהודים, ולא יחלו על שבת יוסף. ובכר החלו בסדר החדש הזה, בכחרם את שמעפאן דאקאווסקי צודר היהודים לסגן הנשיא בפרלמנט. ובאשר עתה מפלגת העם היא בטעם המכרעת בין מפלגת הליכרלים ומפלגת הארבעים ושמונה, שהן עתה שוות בחזקן, בוראי כל אהת מהמפלגות הגדולות תבקש קרבת בעלי מפלגת העם האנטיסמיטיים ותהאמן למשכס אליה ולהתחבר אליהם, כי דק בעזרתם יהיה לאחת המפלגות הרוב.

מכל זה נראה מה איתן מצב היהודים פה, שרוח מצויה כן לילה תוכל להדפהו מסקומו. יש רק מקום לנחמה אחת, שהבחירות החדשות בארץ הגר תגרמנה הרבה להפצת הציונות, והרפואה נבראה קודם המכה, כשרם האכיר רוח ההתבוללות, שתקף גם את קהלות הארתודקסים, כל שארית לעמנו בארץ הגר. שמואל יהודה שמינגער.

מקרב ומרחוק

דרכת קרום-המה. בקראקא ובכמה מחוזות בגליציה המערבית שולטת בילדים דלמת קרום המה. מחלה קשה מאד ומתדבקת. מאלה השבים לאיתנם ישארו רבים בעלי מומים, שומים. בהשתדלות חברת שמירת הבריאות תשלח הנהגת המדינה קומיסא למחוזות ההם, לחקור את מהלך המחלה ופכתה. הרופאים מזהירים, לשמור את הילדים מכל פצע ומחצטנטנות ולהחזיק בבית ביחוד ילדים, שכבר הצטננו והם נגועים במיני קאטאר או בכאב הגרון.

קראקא הגדולה. המשא ומתן על אדות התחברות קראקא ופרוריה והעיר פאדגורזע, לעשותם עיר אחת גדולה בלבוב, רבו בימים האחרונים. בשבוע הזה היתה דפוסציה ממועצת העיר קראקא בלבוב, לבקש מאת הנהגת המדינה, למחר ולהחיש את הוצאת הרבר אל הפעל. בימים האלה נועצו גם ראשי הערים קראקא ופאדגורזע יחד בדבר הזה. ביום ה' שבוע זה היתה בפאדגורזע ישיבת יועציה העיר על דבר חבור העיר עם קראקא.

מזייפי מטבעות. בערב יום הששי שעבר מנה סוחר בניעפאלאמיץ סכום כספי הבא למרכולתו במשך היום ובין הכתרים מצא כתר מזויף עשוי מדיל, וילך אל השוטרים, למסור את הכתר ולהגיד מאין מוצאו. השמועה עפה בכל כנפות העיר וכל הסוחרים, אשר הנוצרית במרה ביום החמישי את בית מסחרם, התעוררו גם הם לבדוק את כיסיהם וימצאו עשרה כתרים מזויפים כאלה, וילכו גם הם למסור את הכתרים אל השוטרים. השוטרים החלו להתחקות עד שרשי הרבר, ויסעו בלי משים אל בית האכר אורבאן, ויחפשו בכל החורים וימצאו שמה כפות יציקה, בריל ודפוס העשוי לרבר, ויאסרו בנחושתיים את כל האדם הנמצא שמה בבית ויוליכום אל המשטר. אבל את האכרית, בתו של אורבאן, אשר הוציאה את המטבעות, לא מצאו בבית, כי נסעה קראקא, לעשות גם שם את העסק. בערב, עת בוא המסע, חכו לה השוטרים עד התחנה וישיגוה, ויאספו גם אותה אל המשטר, בעת הבקרת נמצא, כי האומן הזה הוא איש הגרי, והוא כפי הנראה האיש, אשר זיף את המטבעות של "חמשה כתרים" באונגריא, משמה נמלט מקף השוטרים ויבא הנה. תהכה לאל שלא נבשע שום יהודי בדבר הורון הזה.

הר נופל. אצל העיר זעלמיץ באונגריא הדרומית נפל עפר מגבעת חמר ויקבר אשה תחתיו. כאשר נגשו אנשי צבא להצילה התפורר חמר רב מן הגבעה ויקבר שבעה אנשי צבא. ארבעה הוצאו כל עוד רווחם כם. אחרים נפצעו קשה.

מות גנראל רוסי. מן השמים נלחמים ברוסיא. הגנראל דאחטורוב התמנה מאת הצאר ליועצו של המצביא החדש במלחמה נגראל לינעוויטש ובסתרם הלך לדרונו אחזהו השביע וימת פתאם.

מסים חדשים ברוסיא. למלא את הוצאות הממשלה העצומות הושם מס חדש ברוסיא על שכר הפקידים (שני פרצנט מכל שכר למעלה משש מאות רובל), מס הירושה יגדל בחציו, מס עצייהרלקה יכפול, וכן גם מס השמרים, מס השכר יגדל בשלישית ומס הנאפט יגדל בששים קופקות מכל פוד.

מלכה בצרחה. אדכסנדרא מלכת אנגליא מצאה קצרי-רוח בחרף הארוך ובאשר כלו ימי הקארנעוואל בקשה לה ענג אחר, לטיל על פני הים ולבקר את מלך פורטוגל בבירת מלכותו בליסאבון. העיר ליסאבון הכינה קבלת-פנים נהדרה. אבל סער גדול קם בים והנסיעה התאחרה. צער המלכה גדול היה מנשוא וכאשר אך הוקל הסער מעט הפליגה בים, אז רעשו גלי הים ויסערו לשבר הספינה והמלכה לא אבתה להכנע ותעשה דרכה הלאה, כי יש בכח מלכה גדולה ואדירה כזאת למסור גם נפשה על מעט ענג ובפרט על שמירת המועד הקצוב. בדרך חלתה בתה, שנסעה עמה, מחלה אנושה וגם בריאתה היא התרופפה והסער הולד וגדול ולמחוז חפצה לא הגיעה

בזמן הקצוב. כי כמעט הגיעה קרוב לחוף גליציה, אשר בקצה ספרד, הכרחה לגשת אל הנמל, אבל אל החוף לא היה אפשר לעלות, כי בתוך הגלים ההומים אין להעביר סירה קטנה מן הספינה. נציב ספרד בוויגא השליך נפשו מנגד ויעבר בסירה אל ספינת המלכה, לקבל פניה, אבל הסירה נשברה ויהי אנוס להור. גם חלק מספינת המלכה נשבר והיא עומדת בלב ים ולא היה אפשר לה אף לשלוח טלגרמה ללנדון או לליסאבון. ההגיגות בפורטוגל נשכתו ותוחלת המלכה נכזבה.

דבר בהודו. בכל ארצות הודו פרץ הדבר בארם בכל תקפו, יותר משלשים אלף נפש ימותו בכל שבוע. כאשר יפרוץ הדבר במקום אחד יש היום תרופה לרפאותה ולעצר בעדה לבל תתפשט. הוא הציר (סערום) המיוחד לדבר, שיוז אותו הרופאים מתחת העור, אבל בהתפשטות מרובה תקצר יד הרופאים וביחוד בהודו, אשר שם עובדי האלילים ממילים דפי כמעשי רופאי אירופה, ובאמנות הבליהם הם גוזרים, שאין להלחם במזים השכוח מן השמים. מקור הכסף של יפן. ממשלת יפן הוציאה שטרי ערך חדשים למכרם בארצה פנימה. יפן אינה לוקחת מלוות בחוץ לארץ, להעשיר את הבנקירים ואת הסרסורים. היא לזה לה כסף מבני עמה. זוהי המזכה הרביעית, שלמחה יפן צרכי המלחמה.

מספר יושבי הינא. לפי הספירה האחרונה 427 מליון נפש. מאלה בחינא עצמה 408 מליון, במאנדרשוריא 9 מליון וביתר המדינות (מונגול, סיבט, טורק 10 מליון. הרעב בספרד הדרומית הביא מהומה בארץ. מליוני בני אדם נשארו בלי עבודה וכלי תקוה למשכרת וללחם. בארץ ההיא כל האדמה ביד מליונרים אחרים ויתר העם המה פועלים אביונים. הבצרת השחיתה את יבול הארץ ואין עבודה לפועלים (שם באביב עת הקציר). כל העם נוטה אחרי האנרכיסטים ומרדה כללית אפטרית עתה.

*

בין נודדי רוסיא ישנם בני בליעל, ועליהם וכיוצא בהם נאמר אוי לרשע אוי לשכנו, כי בגלל הרשעים האחרים, המשתמשים בשעת הכשר לצאת ממקומותיהם ולמלא ארץ נכריה חטם ידיהם, נחשדים גם הכשרים שבהם. בשבוע הזה נתפש כרחוב הרחב בקראקא דוד מאנדלבוים, שגנב בבית יהודי מכירו כסף ותכשיטים. אוצר שדס של עדיים וכלי כסף ומעות מזומנות נמצאו אצלו, שכאו לידו מגנבות.

התחברות סוציאליסטים ואנטיסמיטים. כס"ט פלשן באוסטריא התחתונה היו לבחור ששה יועצי העדה. לתכלית זאת התחברו הסוציאליסטים אל האנטיסמיטים ממפלגת לואיגר ושניידר, לקרוע את המנדטים מיד האשכנזים הלאומיים וגם נצחו, כי נבחרו ארבעה סוציאליסטים ושני אנטיסמיטים. לא לחנם הלך רזייר אצל עורב וכו'.

הפוליטיקה של פרוסיא בדבר היהודים. המניסטר למלדמה באשכנז ענה את הברלים, שהתאוננו על אשר תדחה הנהגת הצבא את היהודים ממשרות פקיד-יצבא, כי לא תוכל הממשלה לעמד בפני חפץ שרי הגרודים, שאינם רוצים, כי ינחלו יהודים כבוד בתוכם. אימת מפגיע על הארי. שרי הצבא יראים מפני פקיד הגרודים בנוגע ליהודים, ממשלת אשכנז, השוחקת לכל הפוליטיקה של צרפת ומפירה את כבוש מאראקא ע"י צרפת כמעט של טיול אחד של דקיסר ווילהלם, הממשלה הזאת יראה מפני פקידים נמוכים, שאינם יכולים לסכול יהודי בתוכם, גבורי אשכנז, שאינם יראים מפני חרב וחנית, מפני כדורי מות וכלי תותח ומפני כל תלאות מלחמה ותגרת יד שום אויב בעולם. יראים מפני שנים שלשה יהודים, שיתמנו לפקיד צבא. פן יעלו אדה עליהם בכשרונם ובמסרם הטוב. אכן כבוד גדול יעשו לנו שונאינו, כהכבוד שהם עושים לנו בהביעם על כל צרה שבועלם, כי יד היהודים בכל וכל הפוליטיקה והנהגת העולם בידנו. אמנם יכולים היינו להתנחם על תהלוכות שרי הצבא, כי רק טוב לנו, שיבידלו העמים בינם ובין ישראל, כי גם התורה הכריכה בינינו, אבל באשכנז היא נחמת שוא, כי כתאות התבוללות של היהודים שם אינם מרגישים אף בושה להדבק בנוים בעל כרחם ולהמר דתם, למען ישיגו את משורת הכבוד, שמנעו מהם

ביהדותם. — על השאלה ישנאל המניסטר למשפטים, מדוע ידחה יהודים ממניו שופטים לא אבה לענות דבר, כי אם השיב, כי יודע הוא מה הוא עושה. גם אחרים יודעים מה הוא עושה; ממשלת פרוסיא רוצה לאנוס בזה את היהודים להמיר דתם והיהודים שם הנם תלמידים ממשיכים, הם ממירים דתם בהמון רב ונושאים נשים נכריות, רביעית כל הנשואין שם הם נשואי תערובות.

בצראק. זהו שם חברה חדשה, שנוסדה בברלין לתכלית למוד מלאכות ואומניות את נערי היהודים בארץ ישראל, למען הרגילם להנות מיגיע כפם, לבל יהיו זקוקים לחיות מן הצדקה כאבותיהם. בראש החברה עומדים פרופסור ווארבורג, ד"ר אפנהיימער, ד"ר שאטלנדר ד"ר הילדסהיים, ד"ר סוסקין ואחרים. הח' תכונן בירו שדס ב"ס לאומנות היפה, לחנך את הנערים המצוינים בכשדונות להיות מורים בא"י. גם יערכו שעורי ערב בשביל בעלי מלאכה, למען ישתלמו בדעת. התלמידים ילמדו מלאכת רקימת יריעות ומכרמים. כי זוהי סחורה יפה בארצות המזרח. הועד מאסף כסף לצורך זה.

ע"ד אוגנדה. ממינסק כותבים אל "הצפה": הדיר ווילבושוויטץ, שנשלח בהאכספדיציה לתור את אוגנדה כתב הלום אל אחיו: הארץ אשר על חוף הים טובה עד מאד: זוהי גן עדן ממש, אולם אותה לא תתן אנגליה ליהודים. משם נסעה התיירה לאוגנדה הטובתחת לישראל בסביבות מבוטן. הארץ הזאת לא תצדח לשום ישוב. אודם טובה היא: לשלח שמה פושעים לרצות עונם. ע"ד מזגהאוויר הוא כותב, כי ביום גדול החום מאד ובלילה הצטרכו להתכסות בשלש שמיכות זו על גב זו, להנצל מן הקור. כל המקומות שעברו לא יצדחו לישוב כלל. בדרך התנפלו אנשי המקום על אורחותם והוא הדי"ר ווילבושוויטש גם ויפרד מן האורחה ויתע חמשה ימים בלי מזון ומחיה וכמעט שהיה שרף לשן-בהמות וברוב עמל נצל מן המות וישב עתה, כשהוא חולה, ליפו בא"י, ושאר חברי האכספדיציה ללונדון.

יהודים בפחד. מבאלטא כותבים כי יהודי העיר שרויים בפחד, כי חבורת אנטישמיים מתנכלת לסדר פוגרום לכל חוקותיו. בכל ערב וערב הם מתאספים למכס עצה, איך לכונן את הפוגרום. ועשירי העיר אינם נוקפים באצבע ואינם פונים אל שר הפלך לבקש עזרה הרדושה מאד, כי חיי היהודים בסכנה.

מקרה נורא. העתון "אוד. נאוה" מספר מקרה כזה: משה פערלשטיין לוקח למלחמה למזרח הרחוק בהיותו בחיל המלואים. אשתו אסתר נשארה עט שלשת ילדיה הקטנים (הבכור בן תשע שנים והצעיר בן ארבע) מבלי כל אמצעים למחיה, ולכן שלחה את הילדים לאחותה ביילה מיחעלם. ביום השלישי בשבוע שעבר יצא מיחעלם ורעיתו אל הכפר הסמוך והילדים נשארו בבית עם המשרתת בת מ"ז שנה, יעלענא פארחאמוב. הילדים החלו לשחק "בחתן-ככה". כשהגיעו לחופה הביאו כוס לשתות לחיי ה"חתן-כלה". ובכית נמצא במקרה "יין הפלך". הכל שתו מלבד המשרתת. תכה כאשר נמאו את הכוסות נשארו הילדים בלי רוח חיים. המשרתת הלכה לקרוא את מיחעלם. כששב מיחעלם ורעיתו מצאו חמשת גופות ילדים (שנים שלהם) מתים. צער ההורים אין לשער. האב מיחעלם יצא מדעתו. אם שלשת הידדים נשארה עתה גם שכולה מילדיה, גם אלמנה מאישה. כי בין כה וכה נתקבלה ידיעה, כי אישה נהרג במלחמה.

תרופה לשחפת. הפרופסור היהודי יוסף לוי ברומא הציע לפני מלך איטליא תרופה חדשה ובדוקה למחלת השחפת. כל הנצחונות, שהתפארו בהם הרופאים עד כה במלחמתם נגד הגדוד באויבי האנושות, חלי השחפת, עלו בתהו, התוחלת נכזבה והחולים לא ננאלו. על כן גם הבשורה החדשה הזאת לא תעיר תקוה חזקה. מי לנו גדול בחוקרי המחלות המתדבקות מהפרופסור דוברש קאך וגם הבשחותיו, שהרעיש בהן את העולם לפני שנים אחרות בענין רפואת המחלה הנוראה, לא נמלאו. מי יודע אם לא יהיה גם גורל המצאתו של לוי כן! הוא בכל אופן כטוח בדבר, כי לולא זאת לא הודיע את המצאתו ע"י מלך איטליא עצמו.

ברכת משפחת אובד עריכם תבוא.

איש אחד, שמו אלטער סאמועל מסלאמווינא, דופא, יצא מדעתו ונעלם מביתו זה שלשה שבועות והניח אשה וחמשה בנים קטנים, קומתו ממצועה, שערות ראשו וזקנו שחורות, דל בשר וקצר הראות. שנותיו חמישים. אנו מבקשים מאחב"י, חוסו חמלו נא עליו ועל אשתו העזובה וב"ב, אולי הכירוהו ע"פ הסמנים האלה תואילו לעבבהו שם ולהחיש להודיע תוכ"י ע"פ האררעסע. של גיסו הרשומה למטה, למען נשיבהו הביתה.

Abram Reichmann, Bohorodczany, Galizien.

דרכי ספר הושע ובאורו.

ספר הושע הוא הקשה בכל ספרי הנביאים. הספר הנ"ל מאת שמעון מנחם לאזער עורך „המצפה" מבארו בדרך מדעי חדש באופן נפלא. ישנם עוד מספר קטן של אקסמפלרים. להשיגו במערכת „המצפה". מחירו כהר אחד.

מקרב ולב עמוק אביע ברכת מו"ט לירידי ה' מרדכי שפיץ מפרעמישלא לבלילת בתו מרת הינדא והנני נודב לכבודו בתר לעניי האה"ק.

נחמיה ראזענבוים.
הג' ה"ה שמחה פרייא מברך את ה"ר מרדכי שפיץ בברכת מו"ט לבלילת בתו מרת הינדא ונודב לכבודו חצי כתר לקה"ל.

הג' מרת לאה טייטלבוים מברכת את ה"ר מרדכי שפיץ בברכת מו"ט לבלילת בתו ונודבת לכבודו חצי כתר לקה"ל.

מעמק לבי אביע ברכת מו"ט לגיסי מר יהודא דען לחתונתו עם אחותי מרת שרה.

זאב דארשאווין.
ממעמקי לבי הנני מברך בברכת מו"ט את ירידי מר צבי ברוינפעלד לחתונתו.

שלמה ביגלאיוון.
ברגשי כבוד ויקר הנני מברך את המל"ג מר ישראל איזלר מפשיביש להארסו עם אחותי מרת פייגא. שלמה קלר.

האם ובנה. האם: מדוע לא תלך עמי אל הרופא, אלא הוא ידע את מחלתך? -- הבן: כן, את המחלות הוא יודע! (די קרענק ווייסט ער).

ארגו מכתבים.

למתאוננים שהגליון אינו בא במערו: אנהו שולחים המיד את כל הגליונות ביהר בערב שבת, ואם אינכם מקבלים, עליכם לתלות את התקלה בבית-הרוואר כעריכם, אולי נוהגים שם קלות ראש בעתון יהודי. — מלכ"ס: תודה רבה. אחרי ההג. — ריב"ש: לא יבא עוד לרוסיא. — טאסקאוויטש: לא נדפס. — אונגאר: מכתבים בדבר כסף ומכה"ג יש לשלוח אל הנשיא הג' ר' יצחק ליב שרייבער בדראהאביטש ולא לנו. — לינדער: אחרי ההג. — מר"ו: אחרי ההג. — רייטער: כגליון הבא. — נעיר בזה את מודאנו הנכבדים, כי ביהמצפה" אין שום הנחה, וכל השולח פחות מן המחיר הקצוב יקבל גליונות רק בפי מכסת הכסף ששלח.

כשר עכט פאפאוו מהעע לפסח!

אין ארגינאל 1/8, 1/4, 1/2 פפונד פאקעטען בהשגחה נאמנים ובהסכמת ב"ד במאסקווא אויך וויסאצקי מהעע. המחיר מן 2 פל. עד 5 פל. פר. פפונד. גם לאזע מהעע מובחרים כשר לפסח מן 1.90 פל. פר. קילא עד 4 פל. בחלוק בין סארטע לסארטע 50 צ"ל.

Moskauer Theefiliale
Jon. Birnbaum, Krakau.

אהנע האנקורעניץ.

מאבע היעמיט בעקאנט, דאסס איך מיר איינע

נייע כשרה זעלכוואארעז-פאבריק

איינגעריכטעט האבע, מיטעלסט דאמפבעמריעכ, מיט דער נייעסט מאדערנסטען מאשינען, ערצייענע וואונדער-שעהנע פרימא סאלאמי, וועראנזענער, ברוסט, שינקען & קרענווייסטעל אויוו, פערזעהען מיט הכשר של הביד"צ דפה ומכמה גאוני זמננו, מיט שטוינענדר, נאכשטעהענדען בילליגען פרייווען. אויף וואונש ווערדען בייא דער ערסטען בעשטעלונג אויך הכשר בייגעפאקט.

פרייע אב פשעמישל גענען נאכנאהמע, בייא אכנאהמע פאן מינדערסטענס 5 קילא.

K. H.		K. H.	
פער 1 קילא	בראטען אָדער ראַכבעקע	2 80	פּאָלנישע וואורסט
	פשעמישלער וועסט	2 80	פשעמישלער
	פאללער	2 70	סאלאמי I פיינסט
	גאַנז וואורסט	3 20	סאלאמי II אונגאַרישע
	פאפריקא שפעק	2 40	קראקויער גראב געהאַקטע
	צונגען געזעלכט ראָה	3 60	שינקען סאַלאַמי
	צונגען פערשיגע	4 —	שפעק וואורסט
	לעבער וואורסט	2 —	זויענער וועראנזענער
	רויך ווירסטעל	7 —	פאַרויער וועראנזענער
	ראאבער ווירסטעל	15 —	האַוואַנע וואורסטע
פער שטוק פאאר	קרענווטל	7 —	צונגען וואורסט
	פראנקפורטער	15 —	ברוסט ראָה געזעלכט
	סערפילאד	16 —	ברוסט פערטיג
	דעברעצינער	18 —	געוויקעלטעס פלייש
	טאַרנאַפּאַלער	9 —	(שינקען געפערעסט)

פערפאקונג בייא פאסטזענדונגען 12 העללער, בייא באהנזענדונגען 24 העללער. בייא גרעסערען באהנזענדונגען פראנקא באהן עט אויך פראצענטע געוועהרט.

Hirsch Steiner, ul. Jagiellońska 7, Przemyśl.

Abonnieren Sie:
Die Wiene
Allgemeine Zeitung
6 Uhr-Blatt
um 6 Uhr Abends erscheinendes Journal, enthält politische, finanzielle und wirthschaftliche Informationen ersten Ranges, ausführliche letzte Berichte des Reichsrathes, das vollständige
Coursblatt
der Wiener Börse, Coursdepeschen von allen plätzen Waarenberichte etc.
In allen Verschleisslocalen einzeln und im Abonnement erhältlich.
Abonnementspreise
samt Zustellung oder Zusendung für Oesterreich-Ungarn:
Für 1 Monat K 2.80
» 3 Monate » 8.—
Die Expedition
Wien, I. Schulerstrasse Nr. 20.
Das Abonnement kann mit jedem Tage beginnen, muss jedoch mit Schluss eines Monats enden.

יצא לאור **„האשכול“** כרך חמישי
מחיר הכרך החמישי הוא 1.30 פל. מחיר כל חמשת הכרבים רק 5 פל.
להשיגו אצל העורך והמו"ל: **Rabbiner Dr. I. Günzig, Loschitz (Mähren)**

פדאגע, פון מ. רובינשטיין, פליעגעלמאן (ערצעהלונג) ה. ד. נאמבערג, פון די שוועדער צייט, פון י. ל. פרץ, שוועטער (דראמע), פון י. ל. פרץ, א' הלום, פון יעקב דינעזאהן, א שטיק, פון שלום אש, דער סאמאוואר, דער מאדנער, אהן איין גאס, דריי סקיצען פון אברהם דייווען, יודען אין קונסט, פון א. קאראלניק, דער סאציאלער קריגע אין דייטשלאנד, פון א. ש. זאקס, יודען אין גאליציען, פון מ. רובינשטיין, ווי אזוי ווערען בעשאפען אידען, פראפעסאר קרושוויצק, נאכמיטאג ביים רב אין שטיב, פון ד"ר מ. י. בערדיטשעווסקי, די יודישע פרוי, פון א. קאראלניק, — בריווע אונ פיעלע אנדערע וויכטיגע, ניצליכע אונ אינטערעסאנטע ארטיקלען.
כדי „דאס יודישע ווארט“ וואס שטרעכט צו פערשפרייטען ליכט אונ וואהרהייט צווישען די ברייטע יודישע מאפען אין גאליציען זאל זיין צוטריטליך פיר יעדען, אפילו ניט רייכען, האבען מיר בעשלאסען ספעציעל פיר גאליציען צו מאכען א אונגעהייער ביליגען פרייוו, נעמליך:
יעהרליך 6 קראנען; האלביעהרליך 3 קראנען; פיערטעליעהרליך 80 קרייצער
פראבעבערטער שיקען מיר נישט.
צו אכאנדען לויט די אררעסע:
Redaction und Administration:
DAS JÜDISCHE WORT, Krakau Alte Weichselgasse 27.

אבאניערט
„דאס יודישע ווארט“
צייט שריפט פיר ליטעראטור, וויסענשאפט, קריטיק, און געזעלשאפטליך לעבען.
ערשיינט וועכענטליך אין קראקוי.
הערויסגעבער: **אברהם רייזען.**
שמענדיגע מיטארכייטער:
י. ל. פרץ, יעקב דינעזאהן, בעל-כחשבות, א. קאראלניק, ה. ד. נאמבערג, שלום אש דר מ. י. בערדיטשעווסקי, ליפמאן לעוויץ, י. ברייניץ (וויזען), א. זאקס (בערלין), ה. ראזענבלאט (גיורארק), יהואש מ. רובינשטיין, דוד [קאסעל], מארדום ראזענפעלד, ל. שפירא און פיעל אנדערע.
אין די ביהער — ערשענענע 10 נומערען געפינען זיך, צווישען פיעלע אנדערע, סאלגענערע וויכטיגע ארטיקלען: דער יודישער מול, פון יעקב וואססערמאן, די יודענ-

הערצל-ביבליאטקה

אינע ציערדע פיר יעדע יודישע פּעראוינב- אונד פּרוואטביבליאטקה. די עזעלכע אומפאכט פאלגענדע ווערקע:

דער יודענשטאט 120 קראנען, אלטניולאנד 240 ק. דאס נייע גהעטא 240 ק. דער באזעלער קאנגרעס 30 הל. געוואממעלטע פעליטמאס 12 ק. פיליאפייע ערצעהלונגען 5 ק. דאס פאלאס בוירבאן 6 ק. זאלאן אין לודיען 240 ק. אונזער קאטשען 240 דיא גלאסעס 120 ק. מוטטערזאנגען 1 ק. דער פליכטלינג 24 הל. 5 קאנגרעסערען 50 הל.

היעצו קאממען אויסערדעם דיא פרויער- אויסגאבען, נאך הערצל'ס מאד, פאלגענדע צייטשריפטען:

פאסט אונד וועסט 1,80 ק. דיא ויעלט (3 נומ.) 90 הל. דיא יודישע רוגרשווא 20 הל. אונזערע האפנונג 40 הל. רער יודישע ארבייטער 10 הל. שליכטאל 30 הל.

פערנער: 1 הערצל-פארטרעט אין ליכטרוק 4 ק. 1 פאטאגראפיע פאן הערצל'ס בעגרעניס 1 ק. 50 סארטיעטע הערצל-קארטען אין 12 סאי. 250 ק. 1 בריעפכעשווערער מיט הערצל-פארטרעט 1 ק. 1 הערצל-גארטנער בעשטעהענדע אויס קראוואטענארעל, מאנשעטעקעקעפּע, בראווע אונד איהרען-אנהענגעל מיט בילד פאן הערצל 4.60 ק. צוואממען 58.84 ק.

אום דען פּעראיינען אונד געיינונגסגעזאסען דיא אנשאפונג דער הערצל-ביבליאטקה צו ערליכטערן, זינר וויר בערייט, די עזעלכע ביי אנצאהלונג פאן 10 ק. אויך געגען מאנאטליכע טיילצהלונגען פאן 5 ק. אכצוגעבען.

בייא בארבעצוג 10% נאכלאסס פאס אנשאפונגספרייז. יעדער, דער צעהן קאטפלעטטע ביבליאטעהעקען אבועטצט. ערהאלט אלס פרעמיע אינע הערצל-ביבליאטעהעק נראטיס.

יעד נס אנגעפיהרטע ווערק קאנן אויך איינצעלן בעצאגען ווערדען פּעראיינסביבליאטעהעקארע אונד קארפארטירע ערהאלטען הא הען ראכאטי

Verlag «Zion» (Samuel Inslicht) Wien II/3 Untere Augartenstr. 9.

פאסט עט קאמפ.

לעמבערג, גאזאוואנאסע נומער 10. קארל-לודוויגשטר. 41. זויפטפיליאלען אין לעמבערג באמוף 18 באזשינצא 20

אינציג ראשטעהענדע כשרה זעלבוארען פאבריק, וועלכע אנטער אויפויכט אונד מיט הכשר מרוב האון הנודל רשכבהי מנהירד יצחק שמעלקעס האביר מקיק לבוב שמעהט. ערציניט דיא שעסעטע סאלאמי עט פּערשיער רענע זעלבוארען צו ביליגען פרייזען

ROSEN-PAPRIKA Szegediner i-a süss garantiert, echt, anerkannt vorzügliche Qualität. Eigene Fächung per Kg. um 5 Kronen Versand unter Nachnahme von 1 Kg. aufwärts postportofrei. Versandtgeschäft von allerlei Landesprodukten HAUPT A. RUDOLF Budapest (Ungarn) VII. Uvodagasse 22.

Aron Geller Baumwolle-Garn-Fabrik Bohorodczany (Galizien)

ליעפערט צו ביליגסטען פרייזע זעהר פיינע אונד ווייכע

בוימוואלגארנע פּערשיעדענע סארטען, וועלכע בעזאנד ערס פיר שטריקמאשינען זעהר געאיננעם זינר. ביטטע אום פראבעכעשטעללונג.

Wyd.: Naftali Hof. S. M. Lazer. Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer. D rukiem S. L. Deutschera w Podgórze

טהעע וואפען כשר לפסח

הרוצה לקנות טהעע פרימא כשר ומשומר מחינא וציילאן או מעורבים מזה ומזה או קאפּעע מוכחה ושמורה לפסח אפילו למחרת מן המחרת, יפנה אל הפירמא הנאמנה ומפרסמה דלמטה.

טהעעע הוא כעלים מגן ה'. מחירו 5 עד 10 בתרים לק"ג ומחיר הקאפּעע 2.50 עד 4 בתרים לק"ג.

Samuel Strisower, Brody.

למרו עברית

מורה שפת עבר וספרותה דנני. ובמשך שלשים שנות עבודתי קניתי לי נסיונות רבים ועשירים במקצוע זה האבות החפצים בהשתלמות בניהם, יהנום על ידי ואמלא חפצם עצהיו"מ. נערים בעלי כשרון יוכלו ללמוד אצלי גם דקדוק לשון ארמית, דקדוק לשון התלמוד, דברי ימי ישראל ועוד. גם אלמד מרחוק הישפה ודקדוקה ע"י מכתבים. עפ"י מתורה קלה וחדשה.

משה יוסף הלמן. M. J. Heilmann, Podgórze, bei Krakau Józefinska 24.

300 קראנען

דעמיגעניגען, דער איינעם ראקטאר פיל, בעוואהרטען

רעריגיאנס-לעהרער או. פּרעדיגער,

דער זיך אים אפּענמליכען שולדיענסטע אין באהמען ווי אין רייטשלאנד מעהרערע יאהרע הינרוך אלס זאלכער בעמאטיגט האט, איינע רעליגיאנסלעהרע-שמעללע אין זיינעם היימאטס-לאנד גאליציען פּערשאפּען קאנטע. בעטרע-פּענרער איזט אויך גענייגט איינצוהייראמען. אנטווארט א. ד. עקספּעדיציאן ד. בלאטטעס אונטער שיפּרע 300 L.

נאך דעם בראנד אין דער שווייץ

פּערקויפּע איך איינע עכטע זילבער-אוהר אום 4.50 עבענזא איינע לאנגע זילבער-קעטטע אום 1.25 א. פּר. נאכנאמען, זאלאנגע פּאר-ראטה רייכט.

Josef Feil, Krakau, Grodgsasse 60 Uhrmacher & Juwelier אויף פּערלאנגען זענדע פרייזקראאנטע נראטיס פּראקא.

עפילעפסי

לחלי-הנפילה ר"ל, רשבין (קראמפף) ולמחלות עצבים אחרות ידרשו ספר מיוחד לזה ויקבלו בהנחם פראנקא ע"י

Privil. Schwanen-Apothek Frankfurt a. M.

Schicht-Seife advertisement featuring a deer and a key logo. Text includes 'Hirsch' and 'Schlüssel' brands, 'Beste, ausgiebigste und deshalb billigste Seife.', and 'Überall zu haben!'.

Advertisement for Dr. M. Jung, Rabbiner, featuring floral illustrations and text in German and Hebrew.

Advertisement for CH. W. BITTMANN Weingrosshandlung, Czernowitz, Rathhausstr. Nr. 18, featuring floral illustrations.

Advertisement for Markus Horner, Krakau, Jozefsg. 3, featuring text in German and Hebrew.

Advertisement for M. AMSTER, Krowdrze bei Krakau, featuring text in German and Hebrew.

Advertisement for Emanuel Glaser Dampfselchwarenfabrik, Krakau, featuring text in German and Hebrew.

Advertisement for Josef Wechsler, Krakau und Warschau, featuring an image of a gramophone and text in German and Hebrew.